

รูปที่ 7: จักรพรรดิไชยาลเชลังชี

Ibid., P. 85.

ด้านการเงินเป็นชาวอเมริกัน การขอความช่วยเหลือด้านการเงินและเทคนิคพรองค์มีได้ เจาะจงเฉพาะมหาอำนาจตะวันตกเท่านั้น ใน ก.ศ. 1959 พรองค์เดินทางไปมอสโก ได้ รับปริญญา LL.D เกียรตินิยม จากมหาวิทยาลัยมอสโก และเขียนสัญญาการให้ความช่วยเหลือทางการเงินและเศรษฐกิจชั่วคราวเริ่มให้ แต่ปลาย ก.ศ. 1960 ชาวอเมริกันเป็นที่ ปรึกษาสำคัญของจักรพรรดิเกี่ยวกับกิจการต่างประเทศ¹⁹

การปฏิรูปรัฐธรรมนูญฯ

ขณะที่พรองค์เริ่มพัฒนาการศึกษาในระดับต่าง ๆ พรองค์ก็ดำเนินถึงความจริง ที่ว่าการปกครองแบบดัตติรัฐของเอธิโอลเปีย ซึ่งมีลักษณะเด็ดขาดตามประเพณีเดิมนั้น อาจ จะเป็นอันตราย เพราะประชาชนได้รับการศึกษาและได้รับความรู้เกี่ยวกับการเจริญเติบโต ของสถาบันประชาธิปไตยในส่วนอื่น ๆ เกือบทั้งหมดของโลก ใน ก.ศ. 1931 พรองค์ เริ่มประกาศรัฐธรรมนูญซึ่งนับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์เอธิโอลเปีย นำประชาชนเข้า มาในส่วนร่วมในรัฐบาล เป็นการให้สิทธิแก่ประชาชนในการเลือกผู้แทน แต่พรองค์กระทำ อย่างระมัดระวังค่อยทำค่อยไป รัฐธรรมนูญสร้างสภา 2 สภา คือ สภาสูง และสภาผู้แทน ราษฎร แต่จักรพรรดิยังมีอำนาจสูงสุด พรองค์มีหน้าที่แต่งตั้ง เลื่อนตำแหน่ง หรือขับไล่ รัฐมนตรีของพรองค์เอง ภายใต้รัฐธรรมนูญข้าราชการทุกคนของกระทรวงและแผนก งานต้องรับผิดชอบต่อพรองค์ พรองค์ประกาศให้คริสตศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ขั้นการบรรดิตำรงตำแหน่งผู้บุกเบิกองค์กรของคริสตศาสนา รัฐธรรมนูญพยายามรักษาความ มั่นคงให้สถาบันกษัตริย์โดยการออกกฎหมายสืบราชบัลลังก์ นับจากนั้นเป็นต้นมาบัลลังก์ อยู่ในสายผู้ชายของราชวงศ์ไฮเด เซลลสซี ซึ่งจะมีผลต่อการรักษาเอธิโอลเปียให้พ้นจากความ วุ่นวายภายหลังการสืบราชสมบัติ

ใน ก.ศ. 1955 ประกาศรัฐธรรมนูญอีก 1 ฉบับซึ่งให้อำนาจแก่ชาวเอธิโอลเปียโดย ผ่านผู้แทนของพวากษา สมาชิกของสภาผู้แทน ได้รับเลือกจากประชาชนผู้มีสิทธิในการ ออกเสียงเลือกตั้งซึ่งต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 21 ปี ขณะที่จักรพรรดิยังคงมีอำนาจเลือกสมาชิก สภาสูงซึ่งอยู่ในตำแหน่งคราวละ 6 ปี สภาล่างมีอำนาจในการอนุมัติเงินงบประมาณประจำ ปี ซึ่งยินยอมโดยกระทรวงต่าง ๆ รับเอาข้อตกลงระหว่างชาติต่าง ๆ ซึ่งตกลงโดยรัฐบาล และข้าราชการของรัฐบาล อย่างไรก็ตาม จักรพรรดิยังคงมีอำนาจในการบัญชีกฎหมาย ซึ่งออกโดยรัฐสภาและรักษาสิทธิในการกำหนดขนาด การรวมรวม และความรับผิดชอบ ของกองทัพ จักรพรรดิยังคงมีอำนาจหนេือคริสตศาสนาในภายออร์โธดอกซ์ อย่างไรก็ตาม ไม่มีประชาชนขัดขวางพรองค์ เพราะพอยิกับมาตรการที่ก้าวหน้าของพรองค์ และมี

อิสระในเรื่องศาสนา หนังสือพิมพ์ แม้ว่ารัฐธรรมนูญจะไม่ให้มีพระราชบัญญัติเมืองก็ตาม ทรงค์ประกาศให้ภาษาอันชาติเป็นภาษาราชการ

อย่างไรก็ตาม ประชาชนผู้มีการศึกษาต่างมองว่าจุดประสงค์ทางปฏิบัติทั้งหมด รูปแบบรัฐสภาพของรัฐบาลที่พระองค์พยายามสร้างขึ้นนั้นเป็นสิ่งหลอกหลวง ประชาชนเหล่านี้เน้นประเด็นสำคัญที่ว่า พระองค์มีอำนาจสูงสุดปกครองประเทศอย่างมีอำนาจเด็ดขาด พระองค์ครอบงำประเทศ ประชาชนไม่มีอิสระในการพูด หนังสือพิมพ์ และการประชุม อย่างแท้จริง รัฐธรรมนูญของเอธิโอลีปียไม่มีคำว่ารัฐบาลของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน จักรพรรดิเป็นผู้กดข้อบังแท้จริง

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาโดยทั่วไป จะเห็นว่าจักรพรรดิไอลี เซลลัสซี มีเหตุผลที่จะปฏิบัติเช่นนั้น และพระองค์ก็มีความก้าวหน้ามาสู่ประเทศไทย เนื่องจากเอธิโอลีปียมิใช่ประเทศที่ร่ำรวย ไม่มีทรัพยากรธรรมชาติตามที่เคย การสร้างถนนก็ทำได้ไม่ถาวرنัก อย่างไรก็ตาม พระองค์พยายามพัฒนาการคมนาคมและกระตุ้นเศรษฐกิจให้เจริญ ระหว่าง ก.ศ. 1930 และ 1949 การค้าของเอธิโอลีปียเพิ่มขึ้นมากกว่า 6 เท่า ตั้งแต่ ก.ศ. 1948 คุณค่าของสินค้าออกของประเทศไทยสูงขึ้นมาก อาจเป็นเพราะการปลูกกาแฟเจริญดี ส่วนใหญ่ผลิตทางตะวันตก และตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศไทย กาแฟยังเป็นสินค้าออกที่สำคัญของประเทศไทย ตามมาด้วยหนังสือพิมพ์ น้ำมันพืช เมล็ดถั่ว

การเลิกทาส

การปฏิรูปที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่จักรพรรดิประสบความสำเร็จคือการเลิกทาส ทาสถือเป็นราชฐานที่สำคัญในสังคมและเศรษฐกิจตามประเพณีเดิม การใช้ทาสในเอธิโอลีปียก็เหมือนกับในส่วนอื่น ๆ ของแอฟริกาคือมักใช้เป็นแรงงานในการเพาะปลูก แม้แต่พระก็มีทาสได้ แต่ทาสในเอธิโอลีปียได้รับการปฏิบัติที่ดี คล้ายเป็นสมาชิกคนหนึ่งของครอบครัว ใน ก.ศ. 1924 และ 1931 มีการประกาศให้ค่อย ๆ เลิกการค้าทาส ในปี 1932 มีการจัดตั้ง Slavery Bureau ภายใต้การบังคับบัญชาของชาวเอธิโอลีปีย ซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากที่ปรึกษาราชวังกุญจน์ และอีก 2 ปีต่อมา ก็มีการสร้างสำนักงานที่เป็นสาขาขึ้น ตามท้องถิ่นต่าง ๆ อีก 62 แห่ง ซึ่งมีการปล่อยทาสเป็นอิสระ ใน ก.ศ. 1934 ทาสเกือบ 4000 คนเป็นอิสระ พระองค์ขอแก้กฎหมายลงโทษให้ถึงตายสำหรับผู้ที่ทำการค้าทาส ทรงค์หวังว่าสถานที่ในเอธิโอลีปียจะหมดสิ้นไปโดยเด็ดขาดภายใน 20 ปี

กิจการต่างประเทศ

นับตั้งแต่ปลายสมัยการปกครองของจักรพรรดิเมเนเลิก เอธิโอเปียตระหนักว่ามหานำนากุโโรปเตรียมแผนการขยายอำนาจเข้ามาในเอธิโอเปีย โดยเฉพาะอังกฤษและอิตาลี ใน ก.ศ. 1894 ฝรั่งเศสได้รับสัมปทานในการสร้างทางรถไฟระหว่างจีบูติในโซมาเลีย ของฝรั่งเศส และแอดดิส อาบaba อังกฤษมีความก่อขึ้นกับการใช้แม่น้ำบูลูในล็อก และทะเลสาป ทชาانا และแม่น้ำชาบันท ซึ่งเป็นสาขาสำคัญของแม่น้ำไนล์ที่มีความสำคัญมาก ต่อชุมชนและอีกปีตี้ ชาวอิตาเลียนเคยได้รับประสบการณ์ที่น่าอับอายในเอธิโอเปียยังมีความพยายามในการขยายดินแดนและการเมือง และต้องการควบคุมดินแดนในเอธิโอเปียที่เชื่อมอธิการะ และโซมาเลีย อาณาจักรของอิตาลี เพื่อไปสู่ที่รับอันดูดสมบูรณ์ทางตะวันออกของแอดดิส อาบaba ใน ก.ศ. 1906 มหาอำนาจทั้ง 3 คือ อังกฤษ ฝรั่งเศส และอิตาลี เช่นสัญญา Tripartite Treaty โดยมีได้ปรึกษาจักรพรรดิเมเนเลิกเลย ตามสัญญานี้ แม้จะคำนึงถึงเอกสารของเอธิโอเปียแต่มหาอำนาจเหล่านี้คำนึงถึงเขตอิทธิพลในเอธิโอเปีย และการแทรกแซงโดยให้เหตุผลว่าในกรณีที่เอธิโอเปียเกิดความยุ่งยากภายใน มหาอำนาจทั้ง 3 จะเข้าไปช่วยจัดการให้ ในสัญญานี้มหาอำนาจต่างกำหนดพร้อมด้วยตนไว้มาก นัย โดยมีจุดประสงค์ที่จะไม่ให้อธิโอเปียเข้าไปถึงฝ่ายเดียวได้แต่เป็นดินแดนที่เอธิโอเปียนองคู่ว่าเป็นของตนมาช้านาน

เมื่อถึงสมัยที่จักรพรรดิไฮเล เซลลัสซี เป็นผู้สำเร็จราชการ พระองค์รู้ความตั้งใจ แบบจักรพรรดินิยมของมหาอำนาจทั้ง 3 เพื่อรักษาอธิปไตยของประเทศไทย พระองค์จึงนำเรื่องนี้สู่สันนิบาตชาติใน ก.ศ. 1923 พระองค์หวังว่าการได้เป็นสมาชิกขององค์การนี้ ซึ่งตั้งขึ้นหลังสหภาพโลกครั้งที่ 1 เพื่อรักษาสันติภาพและป้องกันการรุกรานโดยสมาชิกประเทศหนึ่งต่ออีกประเทศหนึ่ง เอธิโอเปียก็อาจจะพ้นอันตรายจากความพยายามของอังกฤษ ฝรั่งเศส และอิตาลี ซึ่งก็ล้วนเป็นสมาชิกของสันนิบาตชาติทั้งนั้น อิตาลีนั้น เป็นศัตรูสำคัญของเอฟริกาเพื่อการค้าทางสัมภารังคงมืออยู่ต่อไปในประเทศไทย

อิตาลีเข่นบูร์เอธิโอเปีย

อีก 2 ปีต่อมา จักรพรรดิไฮเล เซลลัสซี เมื่อครั้งเป็นผู้สำเร็จราชการก็ตระหนักอย่างถูกต้อง เกี่ยวกับการเข่นบูร์ของลัทธิจักรพรรดินิยมต่อประเทศไทยของพระองค์ กล่าวคือ ทั้ง อังกฤษและอิตาลีปรึกษากันว่าจะทำอย่างไรดี มหาอำนาจทั้ง 2 จึงจะสามารถสร้างประโยชน์ของตนในเอธิโอเปีย ในขณะที่เอธิโอเปียนืออธิปไตยสูงสุดและมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อังกฤษเรียกร้องความสนับสนุนของอิตาลีสำหรับข้อเสนอเกี่ยวกับการชลประทาน อังกฤษ

ต้องการทำงานในทะเลสาปทชานา ในขณะเดียวกันชาวอิตาเลียนก็ต้องการได้รับความสนับสนุนจากอังกฤษหรือการรับรองต่อการสร้างทางรถไฟผ่านตลอดเอธิโอเปีย ทางตะวันตกของแอดดีส อาบaba เพื่อเชื่อมอิริเทเรียและโซมาลีเดนด์ของอิตาลี เพื่อการควบคุมทางเศรษฐกิจของอิตาลีภายนอกทางตะวันตกของเอธิโอเปียและในเดนแคนทั้งหมดที่มีทางรถไฟผ่าน และเพื่อได้รับสัมปทานทางเศรษฐกิจตลอดเดนแคน ผลประโยชน์ของชาวอิตาเลียนกระทำโดย เบโนโต มุสโซลินี (Benito Mussolini) นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีต่างประเทศของอิตาลี ดังกล่าวแล้วว่าผลของทั้งหมดดังกล่าวมาคือจักรพรรดิ ไฮเด เซลลสซี นำเรือขึ้นสู่สันนิบาตชาติ อย่างไรก็ตาม ทั้งสองฝ่ายและอิตาลีปฏิเสธว่า พากษาไม่ต้องการจะต่อต้านอธิปไตยของเอธิโอเปีย

ภายหลัง ก.ศ. 1925 ความเกี่ยวข้องของเอธิโอเปียในกิจการต่างประเทศก็คือ การบัญชารบมุ่งของอิตาลี จักรพรรดิไฮเด เซลลสซี ต้องการลดความเครียดของปี 1925 ด้วยการแสดงตนเป็นไม่ตรีต่ออิตาลี ผลก็คือใน ก.ศ. 1928 มีการเซ็นสัญญาระหว่างทั้ง 2 ชื่อ Treaty of Perpetual Friendship สัญญานี้คาดว่าจะอยู่ได้นานถึง 20 ปี ประเด็นสำคัญของสัญญาก็คือ หากมีการทะเลกันระหว่างทั้ง 2 จะยุติลงโดยอนุญาตอตุลาการ อย่างไรก็ตาม ไม่นานนักผู้ทำสัญญาฝ่ายหนึ่งก็เริ่มทำให้ความสัมพันธ์ตึงเครียด กล่าวคือ ได้มีการตกลงกันว่าเอธิโอเปียจะใช้ท่าเรืออิตาลีชื่อ อัสสับ (Assab) ชาวอิตาเลียน จะสร้างถนนจากอัสสับไปสู่เดสชา耶 (Dessye) และชาวเอธิโอเปียจะสร้างถนนภายในของตนเอง อย่างไรก็ตาม ไฮเด เซลลสซี ไม่แน่ใจในความตั้งใจของอิตาลี กลัวว่าอิตาลีจะเข้ามายุ่ง干涉ในถนนที่สร้างซึ่งจะทำให้อธิโอเปียไม่มั่นคง ชาวเอธิโอเปียตัดสินใจจ้างวิศวกรชาวต้าชในการสร้างถนนส่วนหนึ่งที่เป็นของตน แต่ชาวอิตาเลียนขัดขวางโดยกล่าวว่าจะมีวิศวกรชาวอิตาเลียนที่มีคุณสมบัติพอที่จะสร้างถนนได้

ข้าราชการทหารชาวอิตาเลียนที่ประจำในอิริเทเรียและโซมาลีเดนด์ กำลังทำให้การควบคุมเหนือเดนแคนทั้ง 2 มั่นคงมากขึ้นและเตรียมทำสงครามต่อต้านเอธิโอเปีย โดยหลอกว่าเอธิโอเปียลึกสัญญา ก.ศ. 1928 ต้นปี 1932 ผู้นำพระคริฟฟาร์ซิสท์ของอิตาลีคือ มุสโซลินี ได้ตัดสินใจโจนตีเอธิโอเปีย ในปีนี้เขาได้ส่งข้าราชการทหารผู้หนึ่งชื่อ โบโน (Bono) ไปยังอิริเทเรียโดยมีจุดประสงค์ให้ไปสำรวจสถานการณ์ทางทหารที่นั่น ข้าราชการทหารผู้นี้เป็นสายลับเกี่ยวกับกิจการบ้านเมืองในเอธิโอเปียด้วย และปีต่อมาได้บันทึกสถานการณ์ในเอธิโอเปียและรายงานให้มุสโซลินีทราบ ในเอกสารโบโนบรรยายสภาพทางการเมืองของเอธิโอเปียว่ามีความแตกแยกจริงไม่ยกนักสำหรับอิตาลีที่จะเข้าแทรกแซง ถึงแม้

ว่ามุสโสดินนีจะหลอกหลวงชาวโลกกว่าอิตาลีไม่มีความตั้งใจที่จะเอาชนะเดินแดน แต่เขาเกิดตั้งใจ
ว่าอิตาลีจะรุกรานเอธิโอเปียใน ก.ศ. 1936 อย่างช้าที่สุด

วิกฤตการ วาล วาล (Wal Wal incident)²⁰

เป็นที่แน่ชัดว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่อิตาลีต้องการก็คือการเตรียมตัวโจมตีและผนวก
เอธิโอเปีย ในเดือนพฤษจิกายน ก.ศ. 1934 ได้มีเหตุการณ์อย่างหนึ่งเกิดขึ้นก็คือเหตุการณ์
วาล วาล เป็นชื่อบ่อน้ำแหล่งหนึ่งในเอธิโอเปีย บริเวณทะเลทรายโอกาเดน ใน
ก.ศ. 1931 ชาวอังกฤษ ชาวอิตาเลียน และชาวโซมาเลียเอธิโอเปียน เป็นผู้ใช้น้ำบ่อน้ำแห่งนี้
และป้อนน้ำ ๆ ด้วย สำหรับอูฐของพวกเข้า ก่อนหน้านั้น 1 ปี กองทัพของโซมาเลียอิตาเลียน
ได้เข้ายึด วาล วาล แต่ไม่ได้แทรกแซงชนเผ่าที่มาจากทุกทิศที่กำลังใช้น้ำบ่อน้ำนั้น ใน ก.ศ.
1931 จักรพรรดิไ媳เด เซลลัสซี ขณะดำรงตำแหน่งข้าหลวงประจำที่ยาาร์ ได้ส่งกองทัพ
ไปขับไล่ผู้บุกรุกแต่กองทัพมิได้ไปที่บ่อน้ำ วาล วาล ดังนั้น ชาวอิตาเลียนจึงริบคิดว่า วาล
วาล เป็นของพวกเข้า ในเดือนพฤษจิกายน ก.ศ. 1934 คณะกรรมการชุดหนึ่งซึ่งมีหน้าที่
กำหนดเสนอแบ่งเขตพรมแดนระหว่างเอธิโอเปียและโซมาเลียนด์ของอังกฤษ ได้เดินทาง
มาสู่วาล วาล และพบว่ามีการตั้งแคมป์ของชาวอิตาเลียนจำนวนมาก อิตาเล็กล่าวหาว่า
เอธิโอเปียปฏิเสธไม่อนุญาตให้ชาวอิตาเลียนเข้าไปพัฒนาเศรษฐกิจโดยอิสระ และไม่แต่งตั้ง
ผู้ชำนาญชาวอิตาเลียนในการบริหารราชการและเทคโนโลยีต่าง ๆ พวกเขาก็แจ้งว่าภายหลัง
ก.ศ. 1928 มีชาวอิตาเลียนเพียง 1 คนเท่านั้นซึ่งเป็นวิศวกรไฟฟ้าที่ได้ทำงาน ขณะที่มีชาว
อังกฤษคนหนึ่งได้รับเลือกให้เป็นที่ปรึกษาสำหรับการปกครองภายใน มีชาวฝรั่งเศสทำงาน
สาธารณณะและคนอื่น ๆ อีกสำหรับการวิเคราะห์ทางโบราณคดี และอีกคนสำหรับกิจการ
ต่างประเทศ

มุสโสดินนี ใช้เหตุการณ์ วาล วาล สร้างประโยชน์ให้แก่ตนอย่างเต็มที่ เขายังใจจะ
ทำให้อธิโอเปียได้รับความอับอาย จะช่วยให้อิตาลีขึ้นรอยแพลงความหายหน้าที่เคย
พ่ายแพ้อธิโอเปียในการรบที่อาโดوار อย่างไรก็ตาม ชาวอิตาเลียนจำนวนมากตกใจต่อ
ความก้าวหน้าของเอธิโอเปีย มีการปรับปรุงประเทศให้ทันสมัยตามแบบยุโรป มีการปรับ
ปรุงด้านการคมนาคม การศึกษา การปกครอง และการปฏิรูปทางทหาร และเอธิโอเปีย
เริ่มรวมเป็นระยะเบื้องต้นและปรับปรุงกองทัพให้ทันสมัยเช่นเดียวกับยุโรป ความจริงแล้วจุด
มุ่งหมายของเอธิโอเปียที่ทำเช่นนั้น เพราะต้องการขับไล่อิตาลีออกไปจากอิหริเยียและโซมาเลี่ย
แผนด์ของอิตาลี

มุสโสดินี แสดงให้เห็นช่วงเวลาจะไม่ผูกมัดตัวเองโดยข้อกำหนดของสัญญา 1928 เขาไม่พอใจที่จะคิดว่าเอธิโอเปียมีสิทธิเท่าเทียมอิตาลีในกิจการระหว่างชาติ เขายังไม่ยอมให้อิตาลีอยู่ในระดับเดียวกับเอธิโอเปีย มุสโสดินีเรียกร้องให้อธิโอเปียจ่ายค่าชดเชยให้แก่อิตาลีจำนวน 20,000 ปอนด์ และส่งผู้แทนชาวเอธิโอเปียไปยังวาล วาล เพื่อชักดึง อิตาลีที่นั่น แน่นอนที่เอธิโอเปียจะไม่ยอมปฏิบัติให้ตนขายหน้า

ความพ่ายแพ้ของสันนิบาตชาติ

จักรพรรดิไฮเด เซลสซี นำร่องขึ้นสู่สันนิบาตชาติเพื่อช่วยป้องกันการขัดแย้ง แต่ เอธิโอเปียได้รับความผิดหวังอย่างร้ายแรงจากอังกฤษและฝรั่งเศส ไฮเด เซลสซี มีความ เชื่อใจในมหาอำนาจทั้ง 2 มาก ความจริงแล้วอังกฤษพยายามห้ามจักรพรรดิไปยังสันนิบาต ทั้งนี้ เพราะเป็นเวลาที่ทั้งอังกฤษและฝรั่งเศษหันไปคืนดีกับมุสโสดินี เพื่อป้องกันเขาจาก การเป็นผู้สนับสนุนอิตาลี แต่ในเดือนมกราคม ก.ศ. 1935 เป็นเวลา 2 เดือน ภายหลังเหตุการณ์วาล วาล ฝรั่งเศสเข็นสัญญาภัยอิตาลีให้ดินแดนบางแห่งในแอฟริกา แก่อิตาลี และให้ส่วนแบ่งของรายได้จากการไฟฟ้าอยู่บูตี-แอ็อดดิส อาบaba 3 เดือนต่อมา แมคโดนัลด์และฟลังคิน นายกรัฐมนตรีของอังกฤษและฝรั่งเศส ได้พบกับมุสโสดินีในเมือง สเตรสชา และตกลงร่วมกันทำสันติภาพ ดังนั้น ทั้งอังกฤษและฝรั่งเศสจึงไม่พูดอะไรเลย เกี่ยวกับวิกฤตการณ์เอธิโอเปีย อิตาลีแน่ใจว่าเมื่อเวลาของกรุงมาถึงอิตาลีจะไม่ต้องพบ กับอุปสรรคใด ๆ

ในขณะเดียวกันสันนิบาตชาติก็กล่าวหลวงเลี่ยงไป ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ จะให้ทั้ง 2 คืนดีกัน แต่ก็ทำได้เพียงเล็กน้อย ต่อมาใน ก.ศ. 1935 อังกฤษและฝรั่งเศสเข็น สัญญา Zeila Agreement ตามที่เคยเข็นสัญญา Tripartite Treaty ซึ่งจะอำนวยการด้านการ ปฏิรูปค่าง ๆ ของเอธิโอเปีย เช่น เศรษฐกิจ การเงิน และการเมือง ถึงแม้ว่าข้อตกลงดังกล่าว จะสร้างความอันตรายให้อธิโอเปียแต่เอธิโอเปียก็รับไว้ อย่างไรก็ตามมุสโสดินีปฏิเสธที่จะ เกี่ยวข้องกับเอธิโอเปียในความท่าเที่ยงกัน ในสายตาของชาติเอธิโอเปียเป็นดินแดนที่ล้าหลัง ยังมีรูปแบบการปกครองที่ไม่เป็นระเบียบ

ใน ก.ศ. 1935 จักรพรรดิไฮเด เซลสซี สั่งซื้ออาวุธจากเบลเยียม เบลเยียม โปรตุเกส โคลเวเกีย อังกฤษ และฝรั่งเศส แต่ก็เป็นเวลาที่ 2 มหาอำนาจหลังประกาศห้ามขายอาวุธให้แก่ทั้ง อิตาลีและเอธิโอเปีย อย่างไรก็ตาม มีเพียงเอธิโอเปียเท่านั้นที่ได้รับความกระทนงเทื่อน จากการตัดสินใจเช่นนั้น อิตาลีสามารถจัดหาอาวุธของตนเองได้ ซึ่งอิตาลีกำลังนำอาวุธ เข้าสู่อิหริยาบดีและโซมาลีแลนด์โดยผ่านคลองสุเอซ. ซึ่งขณะนั้นยังคงอยู่ภายใต้การควบคุม

ของอังกฤษ “ไฮเด เซลล์สชี” มีความหวังแต่เพียงว่าอังกฤษจะไม่ยอมให้อิตาลีโอลิโอบี耶 และหวังว่าอังกฤษจะต่อสู้กับอิตาลีเพื่อโอลิโอบี耶 จักรพรรดิเชื่อว่าสันนิบาตชาติจะแทรกแซงอย่างมีประสิทธิภาพ ตามบทบัญญัติและป้องกันประเทศสมาชิกจากการถูกกรุณานำจากประเทศสมาชิกอีกประเทศหนึ่ง แต่พระองค์ต้องผิดหวังอย่างร้ายแรงในทุกรัฐ รัฐบาลอังกฤษนำโดย สแตนเลีย บัลด์วิน (Stanley Baldwin) ตัดสินใจปลดอาไวมุสโสลินี และจะไม่อนุญาตให้อังกฤษเป็นตัวแทนสันนิบาตชาติ อังกฤษและฝรั่งเศสเซ็นสัญญา Hoare-Laval Agreement ซึ่งในที่สุดก็จะนำโอลิโอบี耶ไปสู่ได้อำนาจอิตาลี ดังนั้น สันนิบาตชาติจึงตัดสินใจแทรกแซงทางเศรษฐกิจโดยปฏิเสธไม่วรับผลิตผลและวัสดุดับของอิตาลี

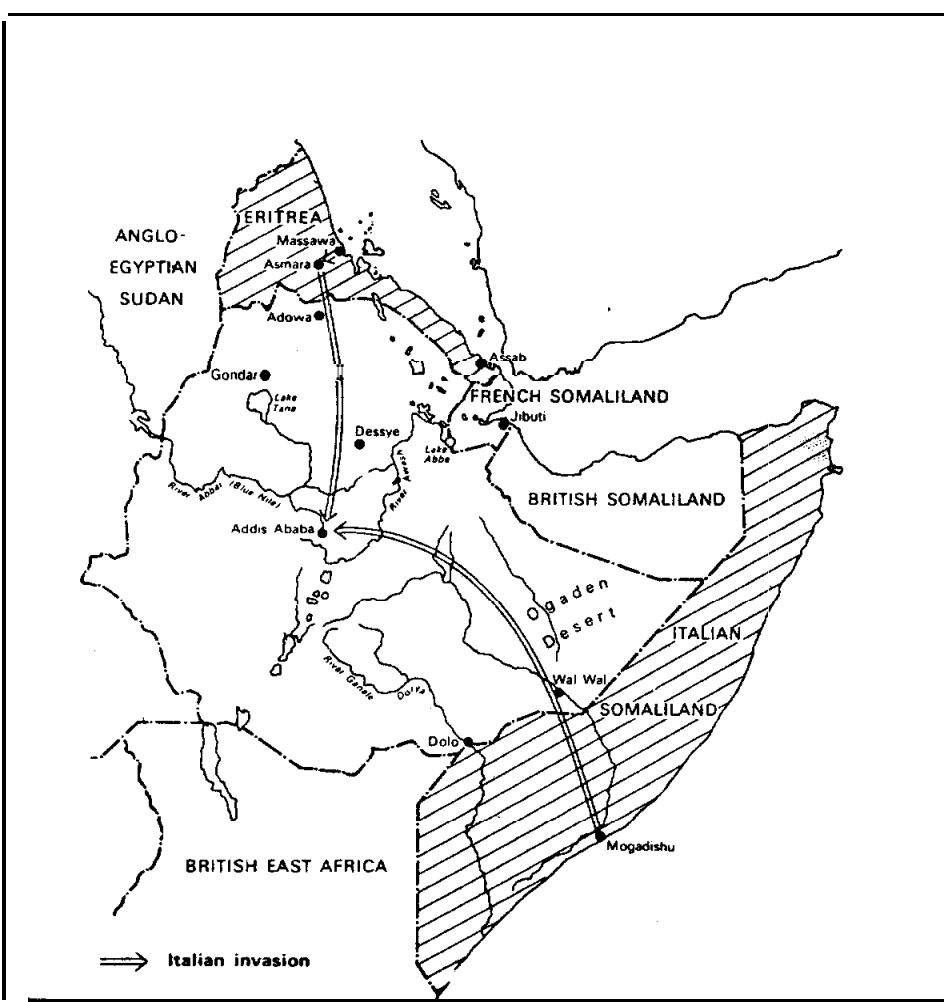
อิตาลีบุกรุกโอลิโอบี耶

ในขณะเดียวกันเครื่องมือในการทำสังคมของอิตาลีพร้อมที่จะบุกรุกโอลิโอบีเย วัตถุประสงค์ของการบุกรุกคือ “การทำลายกองทัพอิสราเอลและมีชัยชนะเหนือโอลิโอบีเยโดยสมบูรณ์” ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1935 อิตาลียุยงบรรดาข้าหลวงห้องถันในโอลิโอบียุลจันทร์ต่อต้านการปักครองของจักรพรรดิ จากนั้นกองทัพอิตาลีเริ่มนบุกรุก

ภายในเวลา 7 เดือน โอลิโอบียกู้ยืดและเกิดความรุนแรงในการต่อสู้ อิตาลีใช้แก๊สพิษเพื่อขี้การต่อต้านของโอลิโอบีเย ในวันที่ 9 พฤษภาคม ค.ศ. 9136 อิตาลีประกาศ พนวกโอลิโอบีเย และพระเจ้าวิคเตอร์ เอมานูเอล กษัตริย์อิตาลีได้รับการประกาศเป็นจักรพรรดิโอลิโอบีเย จักรพรรดิไฮเด เซลล์สชี ถูกเนรเทศไป จนถึง ค.ศ. 1941

สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่น่าพิจารณาคือสันนิบาตชาติล้มเหลวในการปฏิบัติหน้าที่ของตนและจึงไม่นำไว้วางใจ ไม่น่านักภายหลังที่อิตาลียึดโอลิโอบีเย ประเทศสมาชิกของสันนิบาตเริ่มรับรองการปักครองใหม่ และการแทรกแซงทางเศรษฐกิจที่ไม่ประสบความสำเร็จซึ่งถูกประกาศต่อต้านอิตาลีกู้ภูมิจัดไป การคงอยู่ของสันนิบาตชาติน่าอันตรายมาก เพราะไม่สามารถรักษาสัญญาที่ให้แก่ประเทศเล็ก ๆ ว่า ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และเอกสารของพวกเขายังต้องได้รับการเคารพและยังยืน

ชาวอิตาเลียนมิได้พบว่าการยึดครองโอลิโอบีเยเป็นสิ่งที่ง่ายดาย การกบฏต่อต้านพวกเขายังเป็นเรื่องธรรมดា และการควบคุมของอิตาลีกู้ภูมิจัดอยู่ตามเมืองและหมู่บ้านซึ่งมีกองทหาร แต่ยังมีจังหวัดอีกหลายแห่งที่พวกบุกรุกไม่ได้เข้าควบคุม ใน ค.ศ. 1937 ได้มีความพยายามเอาชีวิตข้าหลวงชาวอิตาเลียน ชาวอิตาเลียนจึงถือโอกาสฆ่าชาวอิติโอบีเย ตามถึง 3000 คน ส่วนใหญ่เป็นพวกมีการศึกษาและพระ ปัญหาอีกประการหนึ่งคือ อิตาลี

รูปที่ 8: แผนที่ประทศอธิโภเปี้ย แสดงให้เห็นเส้นทางการบุกรุกของอิตาลี

Ibid., P. 97.

ขาดทรัพยากรที่จะช่วยค้าจุนกองทัพที่ถูกส่งไปตามที่ต่าง ๆ ใน ก.ศ. 1940 อิตาลีสูญเสียเอธิโอเปีย²¹

กองทัพอิตาลีถูกขับไล่

ในระยะเวลาเดียวกันสังคมโลกครั้งที่ 2 ก็เกิดขึ้น และอิตาลีตัดสินใจต่อสู้ร่วมกับเยอรมันนี เพื่อต่อต้านอังกฤษและฝรั่งเศส สถานการณ์เกิดขึ้นเช่นนี้จริงซึ่งอาจไม่เกี่ยวข้องกับเอกสารของเอธิโอเปียที่ทำให้อังกฤษตัดสินใจส่งกองทัพช่วยจักรพรรดิไ媳เล เซลลัสซี่ต่อสู้เพื่อหาทางกลับประเทศ แม้ว่าจะมีข้าราชการอังกฤษในชูดานจำนวนมากซึ่งเชื่อว่า อิตาลีจะมีชัยชนะในสังคม แต่ก็ขัดขวางการกลับประเทศของจักรพรรดิ และเชื่อว่า อิตาลีจะผนวกชูดาน ในเดือนมิถุนายน 1940 จักรพรรดิมาถึงอียิปต์และไปชูดานไปร่วมผู้ลี้ภัยชาวเอธิโอเปียเข้าสู่กองทัพรักชาติ ซึ่งได้รับอาวุธจากอังกฤษและบริหารกองทัพโดยอาสาสมัคร ชาวอังกฤษ ฝรั่งเศส คิเนยา แ/ofริกาใต้ และออสเตรเลีย ในเดือนมกราคม ก.ศ. 1941 จักรพรรดิข้ามพรมแดนสู่เอธิโอเปีย การปักครองของอิตาลีก็ยุติลง

นับตั้งแต่พระองค์กลับมาสู่บลลังก์ใน ก.ศ. 1941 พระองค์ได้อุทิศเวลาในการสร้างความทันสมัยให้แก่เอธิโอเปีย พระองค์ควบคุมประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและมีชื่อเสียงในหมู่คนใต้บังคับ แต่ก็มีความพยายามที่จะล้มอำนาจของพระองค์ ในคราวที่เสด็จไปบราเซิลอย่างเป็นทางการในเดือนธันวาคม ก.ศ. 1960

ในด้านการต่างประเทศ พระองค์ประสบความสำเร็จในฐานะผู้เผยแพร่ทักษิณ แ/ofริกันหรือการรวมแ/ofริกาให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ผู้รักชาติชาวแ/ofริกันมักคิดถึงเอธิโอเปียว่าเป็นสัญลักษณ์ของชาวด/ofริกันในหลาย ๆ ด้าน เช่น ประการแรก การอ้างถึงคืนดีในคัมภีร์ใบเบิล เป็นพยานของการคงอยู่อันยาวนาน ความร่วมรู้ของคืนดีน และอนาคตอันเจ้มใส่ที่กำลังค่อยอยู่ ในเรื่องนี้นักษาดินนิยมแรก ๆ จำนวนมากในส่วนต่าง ๆ ของแ/ofริกาเคยกล่าวถึงข้อความตอนหนึ่งว่า “และเอธิโอเปียไม่ใช่ก็จะแผ่ขยายมือไปถึงพระเจ้า” ประการที่สอง ผู้รักชาติชาวแ/ofริกันนิยมความจริงที่ว่าเอธิโอเปียสามารถแผ่ขยายพรมแดนของตน รักษาอธิปไตยของตน และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคืนดีน และทำตัวเองให้เป็นที่ยอมรับว่าเท่าเทียมกับมหาอำนาจใหญ่ในระหว่างเวลาที่บุโรปแห่งขันกันแห่งคืนดีนในแ/ofริกา และประการสุดท้าย ผู้รักชาติชาวแ/ofริกันมีความภูมิใจในชัยชนะซึ่งเอธิโอเปียประสบความสำเร็จหนึ่งอิตาลีที่อาดوار์ เมื่อวันที่ 1 มีนาคม ก.ศ. 1896

4. มากรนนับจากยุคของการแบ่งขั้นของยุโรปจนถึงการได้อิอกราช ภูมิหลังของการต่อสู้ของนักชาตินิยม

ประเด็นสำคัญที่น่าพิจารณา ก็คือ ประเทกามากรนเกื้อหนึ่งหมดตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส กล่าวคือ แอดอลีเรียดกเป็นอาณานิคมใน ค.ศ. 1830 ตูนิเซียใน ค.ศ. 1881 และโมร็อกโกใน ค.ศ. 1912 โมร็อกโกเนื่องด้วยเป็นประเทศอารักษากาของสเปน และลิเบียถูกอิตาลียึดครอง อี่างไรก็ตาม ประชาชนชาวมุสลิมในดินแดนดังกล่าวไม่พอใจที่คนนอกศาสนาอี่างชาวยุโรปจะมาปกครองผู้ที่มีความเชื่อสัดยึดอี่างพวกเข้า อี่างไรก็ตาม แม้ว่าในใจของพวกรากรจะไม่ยินยอมต่อการปกครองของพวกรากรก็ตาม แต่เมื่อนีกถึงกองทัพของมหาอำนาจอาณานิคมก็ไม่ใช่เรื่องเล็ก ในแอดอลีเรียได้มีความพยายามครั้งสุดท้ายของพวกเบอร์เบอร์ ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 เพื่อต่อต้านฝรั่งเศส มีการต่อสู้ที่คาบีเลีย (Kabylia) ใน ค.ศ. 1871 แต่ก็ถูกปราบ ในโมร็อกโกของสเปนใน ค.ศ. 1921 ถึง 1926 ได้มีการกบฏภายใต้การนำของ อัมเดล คาริม (Abdel Karim) แต่ก็ต้องล้มเหลว ใน ค.ศ. 1933 ลิเบียต่อต้านอิตาลีแต่ก็ต้องถูกปราบใน ค.ศ. 1934 ชาวนิ莫ร็อกโกต่อต้านฝรั่งเศสแต่ก็ต้องถูกกำจัดในที่สุด

พวกรากรคนชาติที่เป็นผู้สร้างข้อมูลนักต่อชาวมากรนบุรุษลิม ความจริงแล้วไม่มีส่วนได้ในแอดอลีเรียกันออกจากราษฎร์แล้ว แต่ที่มีประชาชนผู้มีตั้งหลักแหล่ง เป็นชาวนา นักอุดสาหกรรม พ่อค้ารายย่อย ข้าราชการพลเรือนชั้นกลาง ครู และแม่เด็ก กรรมกร หรือผู้ก่อตั้งสมาคมการค้า ในแอดอลีเรียมีชาวบุรุษประมาณ 10% ของประชาชนทั้งหมด ในโมร็อกโกและตูนิเซียมีชาวบุรุษประมาณ 6% และ 8% ของประชาชนทั้งหมด ในระยะ 10 ปีสุดท้ายก่อนได้อิอกราช แม้แต่ในลิเบียของอิตาลีมีกรรมกรเกือบ 10% ของประชาชนทั้งหมด ผู้ปกครองชาวบุรุษโดยเฉพาะชาวฝรั่งเศสก่อตั้งประเทศและตั้งผู้นำ บัญชาชนชาวแอฟริกันในด้านหนึ่งต่าง ๆ เพราะพวกราชรับอิทธิพลฝรั่งเศส นโยบายการปกครองอาณานิคมแบบกลืนชาติของฝรั่งเศสถูกตั้งขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในมากรน²²

การปกครองทางอ้อมของฝรั่งเศส

นโยบายการปกครองทางตรงของฝรั่งเศสในอันที่จะทำให้กันอยู่ได้บังคับชาวแอฟริกันเป็นชาวฝรั่งเศสทั้งหมดนั้นเป็นนโยบายที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมาก เมื่อเปรียบเทียบกับนโยบายการปกครองทางอ้อมของอังกฤษในแอดอลีเรียตะวันตกที่ได้รับการยกย่อง อี่างไรก็ตาม ระหว่าง ค.ศ. 1912 และ 1925 ฝรั่งเศสใช้นโยบายการปกครองทางอ้อมในมากรน

ผู้ปกครองชาวฝรั่งเศสที่ใช้นโยบายนี้ชื่อ อิวแบร์ ໄลโยเต (Hubert Lyautey) เขาดำรงตำแหน่ง ข้าหลวงใหญ่ในโมร็อกโกระหว่าง ก.ศ. 1912–1925 ໄลโยเตเป็นรัฐบุรุษที่มีความฉลาด เขา มีความสามารถในการปกครองมากกว่า ลอร์ด เฟรเดอริก ลูการ์ด (Lord Frederick Lugard) และ ซี แอล เทมป์ล (C. L. Temple) ซึ่งเป็นข้าหลวงใหญ่ประจำในจีเรียเนื่อ การปกครองทางอ้อมของໄลโยเตเป็นการปกครองที่สุดวาก เขายังคงความชื่อสัตย์ เขายังเชื่อว่า ผลประโยชน์ที่ดีที่สุดของชาวนิรรัตน์โดยไม่พယายามทำให้ชาวนิรรัตน์เป็นชาวฝรั่งเศส ของพวกเข้า โดยปกครองผ่านสุดต้านโดยไม่พယายามทำให้ชาวนิรรัตน์เป็นชาวฝรั่งเศส นโยบายของໄลโยเตไม่เหมือน ซี แอล เทมป์ล ในประเด็นที่ว่า เทมป์ลเชื่อว่าประโยชน์ของ ชาวแอฟริกันเป็นสิ่งสำคัญกว่าของคนผิวขาว แต่ໄลโยเตประกาศว่า อารยธรรมฝรั่งเศสไม่ จำเป็นต้องเหนือกว่าอารยธรรมโมร็อกโกร

ໄลโยเตมีความเห็นว่าโมร็อกโกร่มีศาสนา ประเพณี สถาบันต่าง ๆ และปรัชญา ของชีวิต ซึ่งพวกเขาริบารณาไว้ว่าเป็นสิ่งที่ดีที่สุด เขายังเห็นว่าก่อนที่จะไปปกครองชาวพื้นเมือง อย่างประสบความสำเร็จนั้นเราควรเรียนรู้เกี่ยวกับชาวพื้นเมือง หัวหน้าเผ่า ประเพณี และ ความต้องการของพวกเข้าและการให้ความร่วมมือกับพวกเขาร่วมมั่นคง เขายังสนับสนุน ศิลปะมัวริชตามประเพณีเดิม ดนตรีและการเต้นรำแบบพื้นเมือง สนับสนุนการก่อสร้าง สุหร่า มหาวิทยาลัย วิทยาลัยโภาร坦ซึ่งเคยเป็นศูนย์กลางของการเรียน และความงดงาม แต่ต้องเสื่อมไป เขายังสร้างสถาบันพิเศษซึ่งสนับสนุนการวิจัย การประเมินคุณค่าอดีต ของโมร็อกโกร เขายังไม่ทำลายศาสนาอิสลามและจะไม่ยุนให้คนผิวขาวทำเช่นนั้นด้วย ดังนั้น จึงมีกฎหมายไม่อนุญาตให้ชาวคริสเตียนคนใดเข้าไปในสุหร่า

นับตั้งแต่ ก.ศ. 1881 ໄลโยเตเริ่มเรียนภาษาอาрабิก เรียนรู้ความสำคัญของราชวงศ์ เชอริเฟียน (Sherifian) ดังนั้น เขายังปกครองโดยผ่านสุดต้านซึ่งขายกษัตริย์องค์เยรัตคุณ ก่อน ที่เขาจะทำอะไรเขามักจะปรึกษาสุดต้านก่อนเสมอ เขายังสนับสนุนให้มีการพัฒนาประเทศ แก่ในราชสำนัก สนับสนุนให้มีการคงอยู่ของราชวงศ์ซึ่งเป็นสิ่งที่ประชาชนชื่นชมอย่าง มาก

ໄลโยเต ขัดขวางอย่างแรงด้วยความคิดของพวกโคลอง (Colon) หรือผู้ดังหลักแหล่ง ผิวขาว ซึ่งต้องการถอนโกลปลดประโภชน์จากชาวโมร็อกโกร เขายังคงความคิดว่าผลประโยชน์ ของชาวนิรรัตน์จะต้องได้รับการพิจารณา ก่อนผลประโยชน์ของคนผิวขาว แต่เขาไม่ได้ รับความสนับสนุนในเรื่องนี้สิ่งที่เขายังสามารถทำได้ก็คือ ห้ามการหลังไหลของคนผิวขาว เข้าสู่โมร็อกโกรและออกกฎหมายให้ชาวต่างประเทศสามารถอาศัยอยู่ห่างไกลจากผู้อื่น

ที่ไม่มีความรู้ในสถานที่ต่าง ๆ เช่น เฟช รามาด เมคเนส และมาราเกซ เพราะกลัวการปั่นห่วงของคนขาวที่จะกระทำต่อชาวพื้นเมือง

ประเด็นสำคัญก็คือรัฐบาลฝรั่งเศสไม่พอใจนโยบายการปกครองทางอ้อมที่ໄລໂຍເຕ ตั้งขึ้น รัฐบาลก่อสาธารณรัฐเปลี่ยนนโยบายได้ใหม่ภายหลังที่กำจัดໄລໂຍເຕ ใน ค.ศ. 1925 แต่ประชาชนชาวโนร็อกโกรชั่นชุมชนของบุคคลผู้นี้มาก ໄລໂຍເຕເຂົ້າຂ່າງອີັບໄທຍຂອງນາເກຣນ ພາກເພື່ອວ່າມີອໍານາເກຣນໄດ້ເອກະຈາກຄວາມສັນພັນຮ້ອນດັກຝັບຝຳຮ່າງສະບັບຄົມມືອູ້ຕ່ອໄປ ເຫາເຄຍ ປະກາດໃນເມືອງຮານາດເມື່ອວັນທີ 14 ເມສາຢານ ค.ສ. 1925 ທ່ານ ໃນອານາຄຕທີ່ໄມ້ໄກລັນກົດແອຟຣິກາ-ເຫັນອະຫັນສົມຍີ ມີຊື່ວິຕອບູ້ຕາມວິຖີ່ທາງຂອງດຸນ ແລະຈະປຶກຕົວອອກຈາກການປົກປະກາດ ຝຳຮ່າງສະບັບຄົມມືອູ້ຕ່ອໄປ ໂດຍປະກາດຈາກຄວາມເຈັບປວດຫຼືເກີດຄວາມກົວ້າ ຂາວແອຟຣິກັນຈະຕ້ອງໄມ້ຕ່ອດ້ານ ຝຳຮ່າງສະບັບຄົມມືອູ້ຕ່ອໄປ ດ້ວຍເຫດຜຸລອັນນີ້ຂາຈຶ່ງເຫັນວ່າຝຳຮ່າງສະບັບຄົມມືອູ້ຕ່ອໄປ ເປັນທີ່ຮັກຂອງຂາວໂນຮັກໂກ

ອ່າງໄກກົດ ທັງຮູບາລັກແຮ່ລັກແຫລ່ງພິວຫາໃນໂນຮັກໂກ ແອລົງເຈີ່ຍ ແລະຄຸນໃຫ້ເຈີ່ຍ ໄມເຂົ້າໃຈເຕັນາຂອງໄລໂຍເຕ ພວກເຂາໄມ້ເຄີດວ່າຂາວນາເກຣນຈະໄດ້ເອກະຈາກໃນວັນໃດວັນທີ່ໄມ້ຄືດວ່າໂນຮັກໂກ ແອລົງເຈີ່ຍ ແລະຄຸນໃຫ້ເຈີ່ຍ ຈະໄດ້ຮັນການກ່ອຕົ້ງໃຫ້ເປັນປະເທດ ອີສະຮະ ພວກເຂາເຂົ້ອວ່າກູ້ມາຍຝຳຮ່າງສະບັບຄົມມືອູ້ຕ່ອໄປ ສະບັບຄົມມືອູ້ຕ່ອໄປ ຈະຕ້ອງເປື່ອງຸ່ດລອດນາເກຣນແລະລົບລ້ຳປະເພີ່ແລະສະບັບຄົມມືອູ້ຕ່ອໄປ ໃນສາຍຕາຂອງບຸກຄຸລະຫຳນີ້ນ ມອງເຫັນວ່າໄລໂຍເຕກໍລັງສອນເກີ່ຍກັນນາປ

ສົ່ງທີ່ມີຄຸນຄ່າຄວາມແກ່ການເນັ້ນປະກາດນິ່ງກີ້ອງ ການເປົ້າຍນເຫັນການຕ່ອສູ້ອັນກັບຊາດີ ນິຍົມໃນນາເກຣນ ແລະໃນອີັບປີ໌ ລັກທີ່ຈາດີນິຍົມໃນອີັບປີ໌ເພີ່ມແຕ່ເວັ້ນເຫັນໃນກວິສຕໍ່ຄວວຽມ ທີ່ 19 ແຕ່ການຕ່ອສູ້ອັນກັບຊາດີເພື່ອຮັກຢາປະເທດແລະອີັບໄທຍຂອງດຸນເຮັມນັບຕົ້ງແຕ່ ກາຮຸກຮານຂອງໂຮມັນໃນແອຟຣິກາເໜືອ ຂາວອີັບປີ໌ຍົມຮັບພວກບຸກຮຸກ ແຕ່ພວກເບອ້ເບອ້ ໃນນາເກຣນຮັມກັນຕ່ອດ້ານອ່າງເຂັ້ມແໜັງຕ່ອພວກບຸກຮຸກ ໄດ້ແກ່ ໂຮມັນ ແວນເດີລ ອາຫຮັນ ໂປຣ-ຕຸກສ ແລະເຕອັກ ດ້ວຍເຫດຫຼຸ້ນ້ຳຈຶ່ງໄມ້ພວກບຸກຮຸກພວກໄດ້ເຍີປະສນຄວາມສໍາເລັງໃນການປົກປະກາດ ດິນແດນກາຍໃນຂອງນາເກຣນ ທັງນີ້ເພົ່າພວກເບອ້ເບອ້ມີຄວາມຮັກຍ່າງຫລຸໃຫລ ໃນອີສະຮະ ຂອງດຸນ ດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງໄມ້ແປລັກເລີຍທີ່ວ່າຝຳຮ່າງສະບັບຄົມມືອູ້ຕ່ອໄປ ຖ້າກັບຄົມມືອູ້ຕ່ອໄປ ກ່ອນທີ່ຈະສາມາດສ້າງການປົກປະກາດແໜ້ນແອລົງເຈີ່ຍ ຄຸນໃຫ້ເຈີ່ຍ ແລະໂນຮັກໂກ

ພື້ນຖານຂອງການຕ່ອສູ້ອັນກັບຊາດີນິຍົມ

ມີສົ່ງທີ່ນ່າສັກກົດ 2 ປະກາດກີ້ອງ ປະກາດແຮກ ມີຄວາມຄືດນາງອ່າງຂອງນັກເຈີ່ຍຂາວ ຢູ່ໂປບທີ່ວ່າລັກທີ່ຈາດີນິຍົມແອຟຣິກາກໍ່ກ່ອງສ້າງຂອງບຸກຄົມມືອູ້ຕ່ອໄປ ໄດ້ຮັນການສຶກຂາແບບຕະວັນຕົກ ໄດ້ເຮັນຮູ້ຮະບຽນບັນຫາສາກາ ຈຶ່ງຂອໃຫ້ການຈາກາດານີ້ຄົມສ້າງຮະບນນັ້ນໃຫ້ແກ່ດິນແດນຂອງດຸນ ບ້າງ ຕາມຄວາມຄືດຂອງນັກເຈີ່ຍແລ້ານັ້ນຈະເຫັນວ່າການຕ່ອສູ້ອັນກັບຊາດີເຮັມເປັນດັ່ງນີ້ໂດຍ

ผู้ที่ได้รับการศึกษาจากตะวันตก เรียกว่า ผู้นำแบบตะวันตก เช่น เฟอร์สาห อับบาส (Ferhat อับบาส) แห่งแอลจีเรีย ฮานิบ บูร์กิบ้า (Habib Bourguiba) แห่งตูนิเซีย และอาเมด นาลาเฟร แห่งโมร็อกโก แต่ประวัติศาสตร์ของการต่อสู้ของนักชาตินิยมในมาเก็บนี้ให้เห็นว่า การเริ่มนั่นลักษณะนี้ผู้เริ่มคือชาวเบอร์เบอร์ซึ่งไม่รู้หนังสือและผู้ปกครองของพวกเขารู้ด้วย แม้ว่าพวกเขามิได้สนับสนุนระบบธุรกิจแต่ก็ต้องสู้เพื่อต่อต้านการบุกรุก ต้องเป็นบุคคลเหล่านี้ที่เริ่มนั่นลักษณะนี้ในมาเก็บมิใช่พวกผู้นำแบบตะวันตก ทั้งผู้ต่อต้านตามประเพณีผู้ไม่รู้หนังสือและผู้นำแบบตะวันตก ล้วนต่อสู้เพื่อความคิดบางสุดอย่างแบบธรรมชาติ รวมทั้งการรักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของดินแดนและอธิปไตยของดินแดนของบรรพบุรุษของตน ประเพณีและสถาบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาสนาและสถาบันอิสลาม

อย่างไรก็ตาม มีความแตกต่างประการหนึ่งระหว่างบุคคลทั้ง 2 กลุ่มนี้ซึ่งเป็นนักชาตินิยม พากนิยมประเพณีเดิมต้องการให้มาเก็บมีการปกครองแบบแบ่งเป็นหมู่บ้าน และเป็นผู้ก่ออิสรภาพโดยปราศจากการปกครองที่รุนแรงแต่อย่างใด พวกเขายังต้องการให้อำนาจอยู่ในมือของผู้ปกครองตามประเพณีเดิม เช่น หัวหน้าหมู่บ้านและผู้นำทางศาสนา ขณะที่ผู้นำแบบตะวันตกต้องการให้อำนาจเปลี่ยนไปสู่พวกเขาง่ายๆได้รู้บาลกกลางพวกนี้ต้องการปรับปรุงทางรถไฟและการอุดสาหกรรมของประเทศ การປะทะกันทางผลประโยชน์ของนักชาตินิยมทั้งสองพวกนี้เป็นสิ่งที่สำคัญมากในประวัติศาสตร์ของมาเก็บ

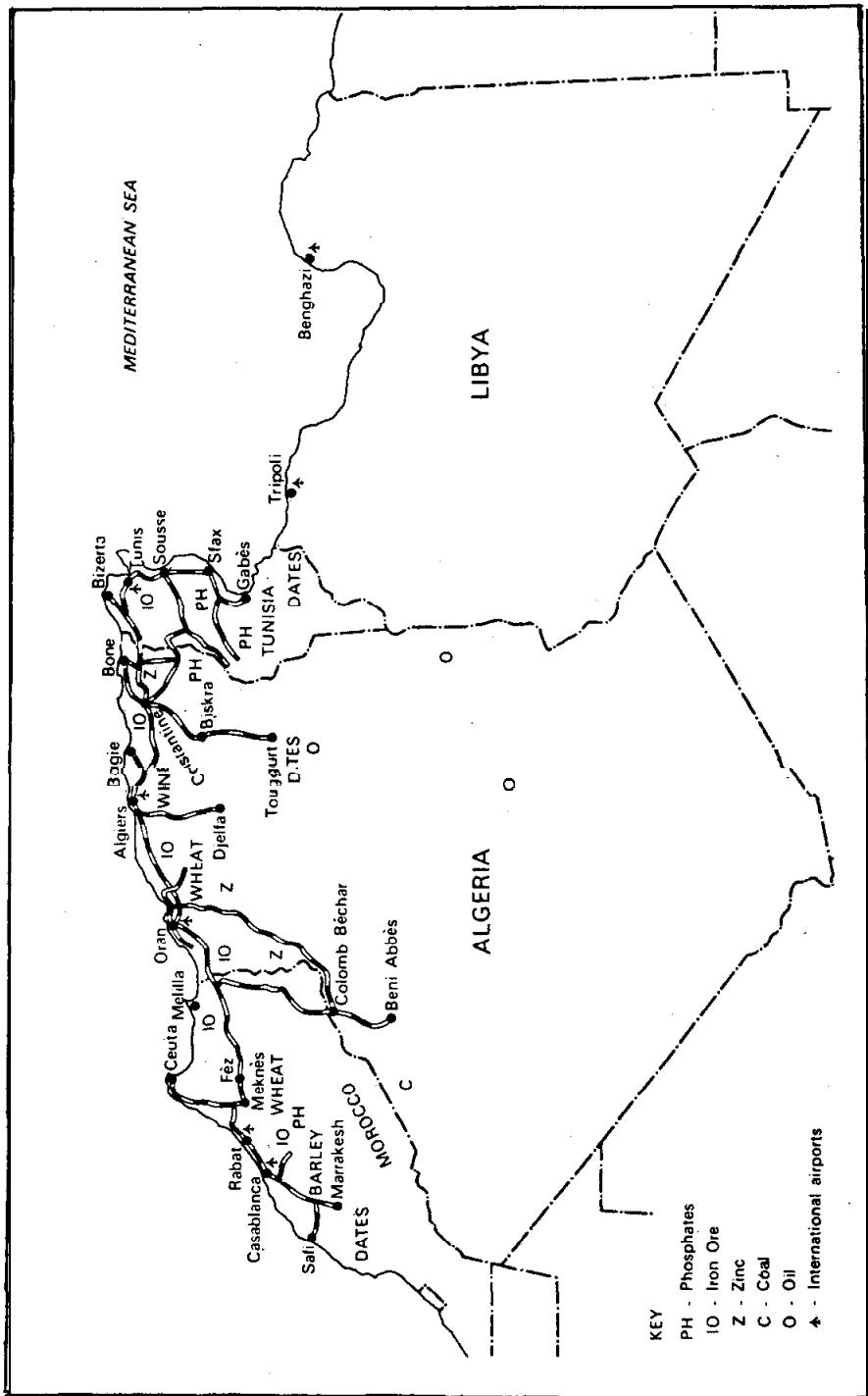
ข้อที่นำสังเกตประการที่ 2 เกี่ยวกับการคงอยู่อันยาวนานของลักษณะนี้ในมาเก็บก็คือ เป็นความจริงที่ว่าชาวฝรั่งเศสไม่สามารถเรียกร้องได้อย่างยุติธรรมว่าพวกเขามิได้เป็นผู้ก่อตั้งประเทศแอลจีเรีย ตูนิเซีย และโมร็อกโก ประชาชนของดินแดนเหล่านี้มักมีความรู้สึกในลักษณะเด่นเฉพาะชาติของตน เป็นความรู้สึกว่าตนแตกต่างจากผู้อื่นก่อนที่ชาวฝรั่งเศสจะเข้ามา ความคิดของความเป็นชาติมีอยู่เสมอในประชาชนเหล่านี้ และสิ่งนี้ก็คือคำตอบที่ว่า เพราะเหตุใดพวกเขามิได้ต่อต้านอย่างรุนแรงต่อประชาชน ซึ่งเขาคิดว่านี่ความแตกต่างจากพวกเขารู้สึกว่าตนมีความมั่นคงของความเป็นชาติ พัฒนาระบบที่ทันสมัยของการคมนาคม ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนมีความสะดวกในการเดินทางไปมาหากสู่กัน และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติทั้งการเกษตรและแร่ธาตุต่างๆ ของประเทศทั้ง 3 เท่ากับทำให้เป็นประเทศที่ทันสมัย

นโยบายกลืนชาติในมาเก็บ

ความจริงแล้วฝรั่งเศสไม่เคยสนับสนุนความสำนึกระหว่างชาติในดินแดนทั้งสามเหล่านี้เลย ซึ่งเป็นดินแดนที่ฝรั่งเศสปกครอง จะเห็นได้จากนโยบายการปกครองอาณาจักร

ของฝรั่งเศสคือ นโยบายกลืนชาติ ตามทฤษฎีนี้ กฎหมายฝรั่งเศส การศาลแบบฝรั่งเศส ภาษาฝรั่งเศส การศึกษาและประเพณีฝรั่งเศส ล้วนเป็นสิ่งที่ดีที่สุดที่ควรได้รับการยึดถือ เป็นทฤษฎีที่ประชาชนทุกคนในโลกควรรับเอาไปใช้ ในปีแรก ๆ ที่ฝรั่งเศสปกครองมาเกิน ฝรั่งเศสนำประเพณีและสถาบันฝรั่งเศsex เข้ามาแทนที่ประเพณีและสถาบันของเบอร์เบอร์ ซึ่งฝรั่งเศสเห็นว่าไม่เจริญในแอลจีเรีย ฝรั่งเศสนำกฎหมายโปแลนเด็กเข้ามาใช้แทนที่กฎหมาย และศาลอิสลามอย่างประսบความสำเร็จ ฝรั่งเศสตั้งเงื่อนไขที่จะสร้างความพอใจให้แก่ ชาวพื้นเมืองก่อนที่จะได้รับข้อเสนอการเป็นสัญชาติฝรั่งเศส จนกระทั่งสังคมโลกครั้งที่ 1 แม้ว่าคนพื้นเมืองจำนวนไม่น้อยที่ได้รับการศึกษาแบบฝรั่งเศสจะชื่นชมนโยบายการ กลืนชาติโดยมีความหวังว่าพวกเขاجะได้รับการยอมรับว่ามีความเท่าเทียมกับชาวฝรั่งเศส อย่างแท้จริง แต่ยังมีประชาชนอีกจำนวนมากที่ไม่ถูกเตรียมตัวให้ยอมรับประเพณีและ สถาบันของพวกเขางอง ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ต้องการประเพณีและสถาบันฝรั่งเศสซึ่ง พวกเขายังไม่ชอบ พวกเขากลั่นแกล้งชาวฝรั่งเศสนอกศาสนา พวกเขามีความพอใจในการเป็น ชาวมุสลิมและการใช้ภาษาอารบิกมากกว่าฝรั่งเศส

ผลประการหนึ่งของนโยบายกลืนชาติก็คือ ฝรั่งเศสจะกำจัดสิ่งที่พวกเขามองว่า เป็นลักษณะนิยมชาวฝรั่งเศสเห็นว่า民族นักชาตินิยมกำลังขัดวงอารยธรรมฝรั่งเศส ยิ่งกว่า นั้นเนื่องจากจำนวนคนพื้นเมืองที่มีการศึกษาน้อย ฝรั่งเศสจึงเริ่มคัดค้านว่าผู้นำประชาชน แบบตะวันตกนี้ได้เป็นตัวแทนความต้องการของชนกลุ่มใหญ่ชาวเบอร์เบอร์ นโยบายของ ฝรั่งเศสต่อขบวนการชาตินิยมต่างจากของอังกฤษ นโยบายดังกล่าวยังไม่เกิดจนกระทั่ง ภายหลังสังคมโลกครั้งที่ 2 สิ่งที่ทำให้ฝรั่งเศสต่อต้านนักชาตินิยมอย่างรุนแรงก็คือ การคงอยู่ของโคลงชาวฝรั่งเศส ในดินแดนต่าง ๆ ในแอฟริกาเหนือของฝรั่งเศส ผู้ตั้ง หลักแหล่งเหล่านี้ขัดขวางนโยบายกลืนชาติ เพื่อป้องกันผลประโยชน์ของตนในดินแดน ที่อุดมสมบูรณ์ทั้งหมด การควบคุมธนาการ ผลประโยชน์ทางการค้าเรือและทางเรือ เห็นว่า ตำแหน่งสูง ๆ ในรัฐบาลและผู้มีผลประโยชน์อย่างแท้จริงของการศึกษาแบบตะวันตกและ การแพทย์ พวกเขากลั่นแกล้งชาวพื้นเมืองและมองไม่เห็นประโยชน์ที่จะให้การศึกษาและให้ อารยธรรมแก่คนพื้นเมือง ดังนั้น เมื่อฝรั่งเศสใช้นโยบายกลืนชาติก็จะมีจำนวนชาวแอฟริกัน ที่มีลักษณะแบบชาวตะวันตกมากกว่าโคลง และเมื่อตนพากันก็จะควบคุมดินแดนทั้ง 3 แห่งแทนพวกโคลง ความประพฤติหรือนโยบายของพวกโคลงในอาณานิคมแอฟริกา เมดิเตอร์เรเนียนของฝรั่งเศสเปรียบเทียบได้กับการกระทำการของผู้ตั้งหลักแหล่งชาวอังกฤษ ในโรมีเชียและชนกลุ่มน้อยผิวขาวในสาธารณรัฐแอฟริกาใต้

รูปที่ 9 : แผนที่ประจำต่ำคุ้นหมายระบุ แสดงจังหวัดที่หันเส้นทางขนานคน แร่ธาตุและพัฒนา

Ibid., P. 124.

สิ่งสำคัญประการหนึ่งเกี่ยวกับลักษณะนิยมในแอฟริกาเหนือ โดยเฉพาะในมาเเกรน ก็คือ ความเกี่ยวข้องกับลักษณะทางศาสนา ดังที่กล่าวแล้วว่า ทรงครามเจสัดส์ถูกประกาศให้ต่อต้านฝรั่งเศสในแออลจีเรีย ดูนีเซีย และโนร็อกโก ชาวมุสลิมกำลังดูถูกชาวคริสเดียนว่า เป็นพวกรากศาสนาเป็นพวกรที่ต่างกว่าผู้มีความเชื่ออย่างแท้จริงตามคันธิร์โกหร่าน ในยุค ก่อนอาณานิคมชาวญี่ปุ่นได้รับการปฏิบัติเหมือนทาสและผู้ปักครองมาเเกรนเคยมีความพยายามเปลี่ยนให้ชาวญี่ปุ่นเหล่านี้เป็นอิสลาม ชาวฝรั่งเศสมิได้มีความระมัดระวังเมื่อ พวกรากศาสนาแสดงตัวว่าเป็นชาวคริสต์และดูถูกอิสลามว่าต่างกว่าตน ชาวฝรั่งเศสคิดว่าพวกราก มีความรับผิดชอบต่อชาวมาเเกรนทั้งทางเพศในโล耶 ฝรั่งเศษยินยกอาอิสลามขึ้นมาเป็น สาเหตุของความยุ่งยากต่าง ๆ เพราะพวกรากเนอร์เบอร์ยกเว้นในโนร็อกโกไม่ยอมทำงานต่อ การยึดครองประเทศของตนโดยฝรั่งเศส ฝรั่งเศสจึงเรียกพวกรากเนอร์ในโนร็อกโกว่า ดาชีร์ พวกรากนี้พยายามให้การศาลของฝรั่งเศสอยู่ในอำนาจของบ้านเมือง การประการ เช่นนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะกระตุ้นลักษณะนิยมเบอร์เบอร์ให้อยู่ข้างเดียวกับรัฐบาลฝรั่งเศส เพื่อ ต่อต้านอาหรับ เนอร์เบอร์ดาชีร์ก่อตัวว่า กฎหมายทั้งหมดต้องมาจากฝรั่งเศสมิใช่มาจาก สุลต่านอีกด้อไป²³

แออลจีเรีย

ในแออลจีเรียมีกลุ่มอิสลามที่เข้มแข็งในขบวนการชาตินิยม ผู้นำคนหนึ่งชื่อ เชก อับเดล สามิด เบน เบดิส (Sheik Abdell Hamid ben Badis) มาจากการอบรมร่วมกับรัฐบาลบุรุษของ คริสต์ศตวรรษที่ 11 ผู้ได้กำจัดพวกรากฟาร์มิด เบดิสเริ่มขบวนการชาตินิยมที่ปฏิรูปแล้ว ใน ค.ศ. 1928 จุดมุ่งหมายเพื่อรักษาไว้ซึ่งสถาบันอิสลาม ใน ค.ศ. 1931 เขาจัดตั้ง Society of the Reforming Ulema ซึ่งเป็นองค์กรทางการเมือง วัฒนธรรม และศาสนา เขากำหนดสามาชิก สูญบุหรี่ ดื่มเหล้า และเดิน裸 มองวิทยาศาสตร์ด้วยความสงสัย ใน ค.ศ. 1938 เขายังประกาศ ชื่อชาวแออลจีเรียที่เปลี่ยนเป็นสัญชาติฝรั่งเศสว่าเป็นผู้ทรยศ สมาคมนี้อิทธิพลมากในด้าน การท่องเที่ยว เนื่องจากฝรั่งเศสปฏิเสธที่จะให้การศึกษาแบบมุสลิม สมาคมจึงก่อตั้งโรงเรียน ซึ่งมีการสอนภาษาอาрабิก เลขคณิต ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ คำขวัญของพวกรากคือ “อิสลามคือศาสนาของฉัน อาрабิกคือภาษาของฉัน แออลจีเรียคือบ้านเกิดเมืองนอนของฉัน” สมาคมจัดพิมพ์หนังสือมากmany ซึ่งสนับสนุนพระราชการเมือง รวมทั้ง National Liberation Front ซึ่งเป็นพรรครกที่มีชัยชนะได้เอกสารสำคัญที่ออกใน ค.ศ. 1962

ขบวนการชาตินิยมในดูนีเซีย

ในดูนีเซียขบวนการชาตินิยมเป็นรูปแบบศาสนาที่เด่นมาก จนกระทั่งทรงครามโลก

ครั้งที่ 1 อันนี้เกี่ยวข้องกับความรุนแรงของประเพณีมุสลิม เพื่อต่อต้านการปگครองแบบอาրักษากองรัฐบาลฝรั่งเศส ใน ค.ศ. 1906 ญูเลมาเริ่มโภตความคิดของฝรั่งเศสที่เกี่ยวกับการเป็นเจ้าของที่ดิน ในปีต่อไปฝรั่งเศษซักชวนบิวให้รับสัญชาติฝรั่งเศส การกระทำเช่นนี้ทำให้ชาวมุสลิมไม่พอใจอย่างมาก เพราะบิวเป็นศัตรุสำคัญของพวกรตน ฝรั่งเศษยังสนับสนุนขบวนการมิชชันนารีคริสเตียนให้พยาบาลเปลี่ยนศาสนาของชาวมุสลิม ใน ค.ศ. 1931 รัฐบาลฝรั่งเศสให้เงินจำนวน 200 ล้านฟรังก์แก่ Eucharistic Conference ซึ่งเป็นการประชุมกันที่ตุนิสเพื่อจัดงานฉลองปีที่ 50 ของการยึดครองตุนิเซีย บิชอونแห่งตุนิสได้บรรยายการประชุมดังกล่าวว่าเป็นสังคրามครูดีต่อต้านอิสลาม ประชาชนโกรธมากจนกระทั่งพวกราเดินขบวนต่อต้านการประชุมคนงานตามท่าเรือกีหยุดงานและได้รับความสนับสนุนจากพ่อค้าฝ่ายด้วย หนังสือพิมพ์ของประเทศก็เข้าร่วมในการต่อต้านด้วยจนกระทั่งการประชุมต้องเลิกไป

ผู้นำตุนิเซียที่มีลักษณะแบบตะวันตกเริ่มแสดงออกถึงความต้องการของนักชาตินิยม ภายใต้การนำของนักกฎหมายผู้ได้รับการฝึกฝนแบบฝรั่งเศษชื่อ อัลี บาช หัมบ้า (Ali Bash Hamba) ได้ก่อตั้ง Young Tunisian Party ใน ค.ศ. 1908 สมาชิกที่สำคัญของพรรคนี้คือ ชาอิด อัล อะซิซ อัล ชาอัลบี (Shaik al Aziz al Thaalbi) ซึ่งต่อมาได้เป็นผู้นำของพรรคระหว่าง ค.ศ. 1911–1923 ความต้องการของพรรคนี้เหมือนกับขององค์การ Young Turks of Turkey และชาอัลบีต้องการให้ตุนิเซียกล้ายเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิอตโตมานที่รวมกันอีกรั้งหนึ่ง ใน ค.ศ. 1911 หัมบ้าได้รับการแต่งตั้งจากวาย.ที.พี. ให้เป็นผู้แทนในการเรียกร้องการปฏิรูปรัฐธรรมนูญแต่ขาดดงถูกขับไล่ เขาหนีไปสู่กองสแตนติโนเปลพร้อมกับเผยแพร่ความรู้สึกต่อต้านฝรั่งเศส แต่น่าเสียดายที่เขาตายไปก่อนใน ค.ศ. 1918

ในสังคրามโลกครั้งที่ 1 ชาวยุโรปบังคับให้ต่อสู้เป็นฝ่ายเดียวกับพวกรอกศาสนา เหตุการณ์ครั้งนี้ได้มีผลต่อความคิดของผู้นำที่มีลักษณะแบบตะวันตกเหมือนในส่วนอื่น ๆ ของแอฟริกา โดยเฉพาะหลักการปگครองตัวของซึ่งประกาศโดยประธานาธิบดีวิลสันแห่งอเมริกา ชาอัลบีเรียกร้องสิทธิที่จะส่งผู้แทนไปประชุมซึ่งมีการประชุม Versailles Conference เพื่อยุติสังคราม แต่ชาต้องได้รับคำปฏิเสธใน ค.ศ. 1920 Y.T.P. เปลี่ยนซื้อใหม่เป็น Liberal constitutional Party ใช้นโยบายสายกลางในการเรียกร้องต่อข้าหลวง พวกรา กล่าวว่าฝรั่งเศสใช้วิธีการรุนแรงต่อสัญญาอาրักษากองปี 1881 และขอให้ฝรั่งเศสก่อตั้งรูปแบบรัฐสภาของรัฐบาลให้แก่ตุนิเซีย พวกรากล่าวว่าฝรั่งเศสควรเลิกวิธีการยึดที่ดินและยุติการอพยพของพวกรโกลองที่เข้ามาสู่ตุนิเซีย และขอให้สนับสนุนการศึกษาอิสลาม

ยอมให้ชาวตุนนิเชียอยู่ในตำแหน่งสูงในการบริหารราชการพลเรือนและขอให้ยุตินโยบายกลืนชาติ

ข้าหลวงชาวฝรั่งเศสไม่สนใจต่อข้อเรียกร้องเหล่านี้เลย ใน ค.ศ. 1921 ประธานาธิบดีฝรั่งเศสได้ไปเยือนตุนิเซีย และประกาศว่าตุนิเซียจะยังคงเชื่อมกับฝรั่งเศสต่อไป ในปีต่อมาได้มีความพยายามขึ้นໄลี่ผู้นำพาร์ก L.C.P. พระเจ้าโนมัมเมด อัล นาซีร์ ปัมญูฝรั่งเศส ว่าพระองค์จะสนับสนุนก้าวผู้นำเหล่านี้ถูกขับไล่อย่างไรก็ตาม พระองค์ก็สั่นประชนน์เสียก่อน กษัตริย์องค์ใหม่ชื่อ อันเดล คาริม อัล卡ห์tabbi (Abdel Karim al Khattabi) สืบบัลลังก์ต่อและเป็นบุคคลที่เข้าข้างฝรั่งเศส ในที่สุดใน ค.ศ. 1923 ชาอัลบีกถูกขับไล่และถูกเนรเทศอยู่จนถึง ค.ศ. 1937 ส่วนอีก 10 ปี จากนั้นพาร์ก L.C.P. ก็อยู่ภายใต้อำนาจของฝรั่งเศส ยิ่งกว่านั้นผู้นำที่มีลักษณะแบบตะวันตกก็ไม่ถูกกันยุเลma

ในช่วงเวลาดังกล่าวได้มีผู้นำคนหนึ่งเป็นเดินบันฑิตผู้ได้รับการฝึกฝนแบบฝรั่งเศสชื่อราบีน บูร์กิба ได้เข้ามาสู่การต่อสู้ของนักชาตินิยม เขาเกิดในตุนิเซียใน ค.ศ. 1903 ได้รับการศึกษาทั้งชั้นประถมและมัธยมที่ตุนิส ใน ค.ศ. 1924 เขาย้ายไปปารีส (เนื่องจากชีวิตจนวนมากที่เป็นผู้นำแบบตะวันตกในแอฟริกาเหนือ) เพื่อไปศึกษาต่อและได้รับปริญญาด้านกฎหมายและประกาศนียบัตรในสาขาวรรณศาสตร์ เขาย้ายงานกับหุ้นชาดฝรั่งเศสใน ค.ศ. 1927 ได้เดินทางกลับตุนิเซียและอีก 3 ปีต่อมาเข้าร่วมกับ Voice of Tunisia ซึ่งเป็นสาขานั่นของ Destour Party (L.C.P.) เมื่อเขาสังเกตว่าพระราชวงศ์ขาดผู้นำที่เข้มแข็งและขาดแผนการณ์ที่ดึงดูดใจคนส่วนใหญ่ต่อการต่อสู้เพื่อชาติ เขายังเริ่มทำหนังสือพิมพ์ของเขาย่อชื่อ L' Action Tunisiennes และเริ่มทำการโฆษณาในหมู่บ้านก่อน ใน ค.ศ. 1934 เขายังได้รับความสนับสนุนจากหัวรุนแรงและก่อตั้ง Neo-Destour Party ซึ่งต่อมาพระราชวงศ์จะเป็นพระราชปักครองตุนิเซียภายหลังได้ออกราชและอาจเป็นพระครองเมืองพระครองเดียวที่มีระเบียบร้อยที่ดีที่สุดในแอฟริกา

นับจากนี้ไปการต่อสู้ของนักชาตินิยมในดูนิเชียจะมีศูนย์กลางอยู่ที่อาบีบ บูร์กินาฟาร์ซึ่งเป็นผู้มีสามัญสำนึกแบบธรรมชาติ เขาเป็นคนพูดจริง มีพรสวัրค์ในการรับรู้ เขายังไม่ได้เป็นคนมีอุดมคติหรือมีหลักการใด เขายังหนักกว่าไม่ควรใช้ความรุนแรงในการขับไล่ ฝรั่งเศสออกໄปและเขากล่าวว่าที่จะเข้าร่วมในการโฆษณาชวนเชื่อให้ต่อต้านฝรั่งเศส เขายังให้ชาวดูนิเชียร่วมมือกับฝรั่งเศสโดยมีความเห็นว่าดูนิเชียยังมีความต้องการเงินทุนของฝรั่งเศสและความชำนาญทางเทคโนโลยีด้วย ซึ่งมีความจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ เมื่อเขาย้ายบ้านโดยยายของเขาก็ขอนอยกับความเป็นจริง เขายังได้เป็นชาวสลิมผู้คลั่งศาสนา

เขากล่าวว่าอิสลามอาจนับอย่างที่ต้องปรับปรุงแก้ไขถ้าต้องการจะให้คุณิชียทันสมัย อย่างไรก็ตาม แม้เขาจะเป็นคนทันสมัยและเดินทางไปที่จีรั่วมือกับฝรั่งเศส แต่รัฐบาลฝรั่งเศสก็มองดูบูรุรักกินาและผู้ร่วมงานว่าเป็นผู้ก่อการที่อันตรายต่อสันติภาพ นักชาตินิยมเหล่านี้ถ้าไม่ถูกขังคุกก็ถูกขับไล่ แต่พวกเขาก็ได้รับความสนับสนุนจากประชาชนและใน ค.ศ. 1945 รัฐบาลฝรั่งเศสก็ตัดสินใจตั้ง สถาบันติดบัญญัติซึ่งประกอบด้วยสมาชิกครึ่งหนึ่งเป็นชาวฝรั่งเศส (ทั้ง ๆ ที่เป็นชนกลุ่มน้อย) พรรครัฐ Neo-Destour ทำการคุ่นค่าต่อการเลือกตั้งที่จะมีขึ้นและเป็นพรรครัฐที่ได้รับความสนับสนุนจากประชาชน รัฐบาลจึงพยายามล้มพรรคนี้ พวกโคลองขัดขวางอย่างแรงต่อการที่ฝรั่งเศสจะยอมให้ส่งต่าง ๆ แก่คุณิชีย ชาวคุณิชียก็มองเห็นว่าฝรั่งเศสจะไม่ใช้เหตุผลกับพวกเขาก็จะใช้กำลัง ใน ค.ศ. 1954 ชาวคุณิชียรู้สึกว่าพวกตนไม่มีทางเลือกนอกจากการใช้กำลัง ในขณะเดียวกันชาวพื้นเมืองทั้งในโมร็อกโกและแอลจีเรียกำลังถูกฝรั่งเศสขับไล่ไปสู่จุดหมายอันเดียวกัน

ขบวนการชาตินิยมในโมร็อกโก

ฝรั่งเศสยึดครองโมร็อกโกรัฐ ค.ศ. 1912 ขบวนการชาตินิยมของผู้นำแบบตะวันตกเริ่มขึ้นเมื่อ อัมเดล คาริม รวบรวมชนเผ่าเบอร์เบอร์แห่งดินแดนริฟ (Rif) เพื่อต่อต้านสเปน ผู้นำแบบตะวันตกได้รับอิทธิพลจากการที่ประเทศในตะวันออกกลางได้รับชัยชนะในการปักธงตอน英勇 เช่น อียิปต์ ซีเรีย และ อิเดจ้า โมร็อกโกรัฐผู้นำที่เป็นอิสระต่องาน 2 คน คือ อาห์เมด บาลาเฟรจ (Ahmed Balafrej) และ โมหัมเมด อัลลาล เอล ฟัสดี (Mohammed Allal el Fassi) คนแรกเป็นผู้นำการศึกษาได้รับการศึกษาขั้นมหาวิทยาลัยในโมร็อกโก อียิปต์ และซอร์บอนน์ และได้เป็นครูผู้สอนเกี่ยวกับอิสลาม บทกลอนฝรั่งเศส ปรัชญา ใน ค.ศ. 1926 เขายังรวมบุคคลที่เมืองราบ一面และตั้ง Moroccan League เพื่อหนีการปักธงที่กดดัน ส่วนผู้นำอีกคนหนึ่งรวมคนที่เมืองเฟชแต่งเพลงชาตินิยมหลายเพลง ภายหลังก่อรวมกัน และเป็นที่มาของพรรครัฐ Istiqlal Party ซึ่งก่อตั้งขึ้นในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1943

โมหัมเมดที่ 5

นับเป็นโชคดีสำหรับชาวโมร็อกโกระหว่างมีสุลต่านที่เป็นตัวแทนของพวกเขาก็คือ โมหัมเมดที่ 5 พระองค์ที่ขึ้นครองราชย์เมื่อ ค.ศ. 1927 เป็นผู้ปักธงที่ฉลาดไม่เหมือนกับผู้ปักธงร่วมสมัยกับพระองค์อีกหลายคนในแอฟริกา ซึ่งส่วนใหญ่ทำให้ตัวเองเป็นเครื่องมือของผู้ปักธงอาณานิคม ขณะที่ฝรั่งเศสเคยคิดที่จะให้พระองค์เป็นหุ้นเชิดซึ่งจะช่วยให้ความปรารถนาของฝรั่งเศสประสบความสำเร็จในโมร็อกโก เป็นเวลานานที่เดียวที่ฝรั่งเศสเชื่อว่ามีพระองค์ถูกต้อง พระองค์ร่วมมือกับฝรั่งเศสเชื่อฟังคำสั่งของข้าหลวง

ให้ญี่และแสดงความไม่พอใจต่อนักชาตินิยม แต่ทั้งฝรั่งเศสและนักชาตินิยมมองคุณพระองค์ ผิดไป พระองค์เพียงแต่ชื่นชมงานกว่าจะสามารถร่วมมือกับนักชาตินิยมได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่พระองค์ก็ได้แสดงให้เห็นว่าทรงเป็นผู้ปักธงที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในเวลาสมัยใหม่ เคร่งในศาสนาไปใบสัสดิ์ทุกวันศุกร์ ไม่ดื้มเหล้า อายุ่ไร้ก้าว ใบเรื่องส่วนตัวพระองค์ ขับรถเอง เล่นเทนนิส และแต่งตัวแบบชาวอุโรป

พระองค์มีความปรารถนาที่จะเห็นประชาชนพอใจการศึกษาซึ่งจะเป็นวิธีที่ดีที่สุด ในการเชื่อมระบบประเพณีเดิมกับระบบทุ่ง พระองค์สนับสนุนการศึกษาอิสลามในระดับต้นสำหรับเด็ก ๆ และต่อมาจะต้องเรียนรู้เทคนิคของการศึกษาแบบตะวันตก โอรสองค์โต ของพระองค์ชื่อ มูแลย์ ฮัสซัน (Moulay Hassan) ต่อมาได้เป็นสุลต่านแห่งโมร็อกโก ก็ได้รับปริญญาทางกฎหมายจากฝรั่งเศส

ระหว่างสังคրัตโอลิมปิกครั้งที่ 2 พระองค์ได้แสดงให้เห็นเนื้อแท้อันแข็งแกร่งของพระองค์ พระองค์เข้าข้างฝ่ายสัมพันธมิตรและฝรั่งเศสต่อค้านเยอรมัน และใน ค.ศ. 1940 “ที่ฝรั่งเศสพ่ายแพ้เยอรมันชาวนโมร็อกโกประมาณ 300,000 คน ช่วยต่อสู้เพื่อปลดปล่อยฝรั่งเศส นายพล เดอ โกลล์ ในนามของรัฐบาลฝรั่งเศสจึงมอบเกียรติยศให้แก่พระองค์ อายุ่ไร้ก้าว ทั้งสุลต่านและผู้นำชาตินิยมให้ความช่วยเหลือฝรั่งเศส เพราะหวังจะได้รับการตอบแทนคือเอกสารของโมร็อกโก ประธานาธิบดีรุสเวลท์แห่งสหรัฐอเมริกา สนับสนุนการกระทำและความเชื่อของพระองค์ รุสเวลท์เองสัญญาว่าจะทำทุกอย่างที่ทำได้เพื่อเร่งให้เอกสารแก่โมร็อกโก แต่โชคไม่ดีที่รุสเวลท์สิ้นชีวิตเสียก่อนไม่นานหลังจากนั้น²⁴

อย่างไรก็ตาม ผู้ปักธงชาติฝรั่งเศสกลับมีความคิดอีกอย่างหนึ่งก็คือ พวกราไม่ต้องการจะออกไปภาคโมร็อกโก ซึ่งพวกราไม่เห็นว่าเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของฝรั่งเศส ได้มีการประทกนระหว่างสุลต่านและผู้ปักธงชาติฝรั่งเศสระหว่าง ค.ศ. 1947–1952 นายพล จูแอง (Jpin) ข้าหลวงให้ญี่ปุ่นริยาโมร็อกโกลานด์สนับสนุนกิจกานิยานและ ทามี เอล กลาอุย (Kittaniya and Thami el Glaoui) ซึ่งเป็นเจ้าเมืองมาร์ราเกชและเป็นพวกรที่ต่อต้านสุลต่าน ทั้งสองคนเป็นผู้สนับสนุนการปักธงของฝรั่งเศスマตั้งแต่ต้น ทามีนั้นมีจุดประสงค์ในบัลลังก์เซอร์ริฟี่ยนซึ่งตนเองไม่มีคุณสมบัติ ทั้งสองคนต่อต้านความหวังของนักชาตินิยม โมร็อกโก ข้าหลวงให้ญี่ปุ่นและสนับสนุนทามีให้โฆษณาชวนเชื่อต่อต้านสุลต่านเพื่อแสดงให้โลกรู้เห็นว่าสุลต่านไม่ได้รับความนิยมจากประชาชนเลย ผู้นำชาติฝรั่งเศสซึ่งไม่รู้หนังสือ ถูกบังคับให้ยื่นคำร้องซึ่งข้อความของคำร้องพวกราอ่านไม่ออก ได้มีการเขียนคำร้องนี้ต่อหน้าผู้ปักธงชาติฝรั่งเศสซึ่งมือทิพลเห็นผู้นำในเมืองเฟชและราบตา ผู้นำฝรั่งเศส

หลอกหลวงแห่งว่าในคำร้องนี้เป็นเรื่องของการฉีดวัคซีนป้องกันวัณโรค ในที่สุดเมื่อผู้นำแห่งรัฐความจริงว่าพวกตนถูกหลอกให้เขียนเอกสารต่อต้านสุลต่าน ชาวโมร็อกโกรักขึ้นต่อต้านข้าหลวงใหญ่แต่ไม่สำเร็จ

สุลต่านโมห์เมดที่ 5 ถูกฝรั่งเศสนำคืนให้กระทำการต่าง ๆ เช่น ให้ดำเนินพรรค อิสติกลัลอย่างเปิดเผย กำจัดทุกคนที่เข้าข้างนักชาตินิยม แต่งตั้งชาวฝรั่งเศส擔ารงตำแหน่ง เจ้าเมือง และลงโทษผู้ซัดชิงต่อสถาบัน พระองค์ปฏิเสธที่จะเซ็นสัญญาอยู่ในฝรั่งเศส มีอำนาจหนึ่งโนร็อกโกรากขึ้นไปกว่าเดิม ใน ก.ศ. 1952 สุลต่านติดต่อโดยตรงกับปารีส เรียกร้องให้ยกเลิกสัญญาอารักขาและกฎหมายการค้า และเรียกร้องสิทธิในการจัดตั้งรัฐบาลของตนเอง ฝรั่งเศสมิได้สนใจต่อข้อเรียกร้องดังกล่าว ในที่สุดพระองค์ถูกขับไล่และ มูล อาราฟ่า (Moulay Arafah) ได้ขึ้นครองบัลลังก์แทนและถูกยกให้เป็นหุ่นเชิดของฝรั่งเศส

อย่างไรก็ตาม การที่สุลต่านถูกขับไล่ไปกลับถูกมองเป็นการเพิ่มเกียรติภูมิให้แก่ พระองค์มากขึ้นอีก ประชาชนส่วนใหญ่เริ่มสะ师范รูปถ่ายของพระองค์ แม้ว่าพระองค์จะอยู่ห่างไกลถึงมาหากสการ์แต่ประชาชนเชื่อว่าสายตาของพระองค์เฝ้ามองดูพวกเขาอยู่ ชาวโมร็อกโกริมคิดเหมือนกับชาตุนิเชียแล้วว่าการใช้กำลังรุนแรงอย่างเดียวเท่านั้นที่ฝรั่งเศสจะเข้าใจ

แอลจีเรีย

ในแอลจีเรีย การแสดงออกอย่างชัดเจนของนักชาตินิยมซึ่งเป็นผู้นำแบบตะวันตกนั้น เกิดขึ้นช้าที่สุดในบรรดาดินแดนในแอฟริกาเหนือมีเหตุผลหลายประการ ฝรั่งเศส ปกครองแอลจีเรียมีม่อนเป็นส่วนหนึ่งของฝรั่งเศส พากโคลองในแอลจีเรียมีจำนวนมากถึง 1 ล้านคนใน ก.ศ. 1960 พากนี้มีชาวแอลจีเรียเป็นคนของตน ไม่เหมือนกับชาวโมร็อกโกระหวัตุนิเชียซึ่งเป็นผู้อยู่ในอารักขาจนกว่าจะแสดงความสามารถว่าปกครองตนเองได้ ส่วนแอลจีเรียเป็นอาณาจักรของฝรั่งเศส ดังนั้น พากโคลองจึงมีอำนาจมาก จนกระทั่งพากเขาสามารถบังคับรัฐบาลฝรั่งเศสในปารีสให้กระทำการตามความต้องการของพากเขา

ฮัดจ์ เมสซาลี (Hadj Messali)

สังคมโมกครั้งที่ 1 ได้มีผลกระทบต่อผู้นำชาวแอฟริกันที่มีลักษณะแบบตะวันตกในแอลจีเรีย (ความจริงแล้วระหว่างสังคมชาวเบอร์เบอร์แอลจีเรียนับพันคนที่แสดงความเกลียดชังฝรั่งเศสโดยการเอาใจออกห่างเตอร์ก) ใน ก.ศ. 1919 หลานชายของ อันเดล คาเดอร์ ที่ชื่อ อามีร์ กาลิด เรียกร้องหลักของวิลสันเรื่องการปกครองตัวเองในแอลจีเรีย

และได้ก่อตั้ง Bloc of Algerian Elected Muslims แต่ใน ก.ศ. 1924 เขาถูกขับไล่ นักชาตินิยม แอลจีเรียผู้หนึ่งซึ่งเป็นที่รู้จักดีจนเกิดการปฏิวัติ ก.ศ. 1954 ซึ่อ อัดจ์ เมสชาลี เขาเกิดเมื่อ ก.ศ. 1898 ที่เมืองทอลมูเซนในแอลจีเรีย ได้รับการศึกษาจากห้องถันน์มานาจั่งระดับ มัธยมศึกษาและหลังสang กรรมโลกครั้งที่ 1 เข้าทำงานในกองทัพฝรั่งเศสในฝรั่งเศสภาคใต้ เขายเดินทางไปปารีสไปทำงานในบริษัทรถบินต์แห่งหนึ่งและร่วมกับคนอื่น ๆ เพื่อก่อตั้ง Etoile Nord Africaine ซึ่งเป็นองค์การทางการเมืองและสังคมของคนงานชาวแอฟริกันเหนือ ในฝรั่งเศสภายใต้การนำของเมสชาลี องค์การนี้ก่อรวมกับพรรครคอมมิวนิสต์ในฝรั่งเศสเมื่อ ก.ศ. 1936 ใน ก.ศ. 1926 เขายได้เข้าร่วมในการประชุมเพื่อต่อต้านลัทธิจักรวรรดินิยม เขายได้โฆษณาอย่างเข้มแข็งต่อต้านการยึดครองของฝรั่งเศสในมาเกรน สิ่งสำคัญที่สุดเกี่ยวกับ เมสชาลีผู้ซึ่งได้ก่อตั้ง Parti Populaire Algérien (P.P.A.) ใน ก.ศ. 1937 ก็คือ นับจากเริ่มต้น เขายดำเนินนโยบายกลืนชาติและประกาศจุดประสงค์ของชาติคือการให้อิสรภาพแก่แอลจีเรีย ซึ่งจะควบคุมโดยชาวเบอร์เบอร์

เฟอร์ฮัต อันนาส (Ferhat Abbas)

บุคคลผู้นี้เป็นผู้นำปัญญาณแบบตะวันตกชาวเบอร์เบอร์ แต่พอย้ายกลืนชาติ ของฝรั่งเศสพากันหลงให้หลงใหลการศึกษาและวัฒนธรรมฝรั่งเศส มักได้รับแต่งตั้งจากฝรั่งเศส ให้เป็นที่ปรึกษาในสภาพห้องถันในแอลจีเรีย ส่วนใหญ่เป็น宦官 นักกฎหมาย และนักธุรกิจ พากเขาเชื่อว่าแอลจีเรียเป็นส่วนหนึ่งของฝรั่งเศสอันนาสเกิดเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม ก.ศ. 1899 ได้รับการศึกษาแบบฝรั่งเศส เขายังทราบด้วยว่าเป็นชาวฝรั่งเศสที่มีความเชื่อ แบบมุสลิม เขายังสามารถกว่าภาษาอาหรับ ภาษาพี่เลี้ยงชาวฝรั่งเศส (เหมือนกับผู้นำแบบ ตะวันตกในมาเกรนอีกด้วย ๆ กัน) ใน ก.ศ. 1936 เขายังเสนอการคงอยู่ของชาติแอลจีเรีย เขายังเชื่อว่าไม่มีประเทศแอลจีเรีย แต่เป็นส่วนหนึ่งของฝรั่งเศส

แต่ในไม่ช้า ได้มีเหตุการณ์ที่แสดงให้ทั้งอันนาสและผู้ลุกกลืนชาติอื่น ๆ เห็นว่า ชาติแอลจีเรียยังคงอยู่และจะถูกรักษาให้กับชาวแอลจีเรีย การที่อันนาสได้พูดว่า น้อยภัย กลืนชาติเป็นเรื่องนิยายมากกว่าความจริง ใน ก.ศ. 1943 เขายดำเนินนโยบายตั้งกล่าวและ เรียกร้องให้แอลจีเรียมีรัฐธรรมนูญต่างหาก มีสิทธิทางการเมืองที่เท่าเทียมกับทุกคน เรียกร้อง การปฏิรูปที่ดินในระดับกว้างและการปรับปรุงสังคม การรับรองภาษาอาหรับให้เป็นภาษา ราชการเคียงข้างภาษาฝรั่งเศส มีอิสรภาพทางหนังสือพิมพ์ มีสิทธิในการจัดตั้งพรรคการเมืองและการรวมกันทางการค้าตลอดจนการศึกษาในระดับสูง

ความพยายามของฝรั่งเศสในการคืนดีกับ

ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1944 ฝรั่งเศสออกประกาศในความพยายามที่จะคืนดีกับนักชาตินิยมและชาวมุสลิม พากหลังจะได้รับสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งและได้รับสัญชาติฝรั่งเศส และมีการประกาศระบบการมีผู้แทนด้วย ๓/๕ ของสมาชิกของสภาจะได้รับเลือกตั้งโดยผู้มีสัญชาติฝรั่งเศส อีก ๒/๕ โดยชาวมุสลิมผู้ไม่มีสัญชาติฝรั่งเศส ในความคิดของชาวมุสลิมเห็นว่าข้อเสนอี้ยังไม่เพียงพอ เพราะชาวมุสลิมส่วนใหญ่ปฎิเสธไม่ต้องการสัญชาติฝรั่งเศส ซึ่งมีจำนวนถึง ๗/๘ ของประชาชนทั้งหมด ยิ่งกว่านั้นชาวแอฟริกันหนดความเชื่อถือในนโยบายกลุ่มชาติ นักชาตินิยม ๓ กลุ่ม ได้แก่ Reformist Ulema Abbas' Friends of the Manifesto และ Messalists ได้รวมกันและประกาศจุดมุ่งหมายสำหรับรัฐธรรมนูญในแออลจีเรีย จะให้แออลจีเรียเป็นสาธารณรัฐที่ต่อต้านจักรวรรดินิยมของฝรั่งเศส

ใน ค.ศ. 1945 เกิดการจลาจลของเลือด ในขณะเดียวกันพวกโคลองก์ทำถนนให้มีอิทธิพลอย่างเต็มที่โดยการเตรียมการเลือกตั้งเพื่อว่าผู้แทนที่แท้จริงของประชาชนจะไม่ได้รับการเลือกตั้ง แต่ประชาชนไม่เชื่อในรัฐธรรมนูญที่ฝรั่งเศสจะให้ นักชาตินิยมถูกฝรั่งเศสจับขังคุกหรือถูกขับไล่ ประชาชนมีความรู้สึกต่อต้านฝรั่งเศสอย่างรุนแรง และการปฏิวัติกรรมเบิดขึ้นในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1954

โมร็อกโกและคุนิเซียได้รับเอกสารช

ใน ค.ศ. 1954 ขบวนการชาตินิยมในแอฟริกาเหนือของฝรั่งเศสรุนแรงมากทั้งขนาดและวิธีการ ขณะเดียวกันฝรั่งเศสก์กำลังยุ่งกับการปฏิวัติในอินโดจีน นายกรัฐมนตรีคนใหม่ของฝรั่งเศสชื่อ เมนเดสฟรังซ์ (Mendes France) ตัดสินใจยินยอมแก่โมร็อกโกและคุนิเซีย ในโมร็อกโภพวกโคลองถูกใจมีความพยายามอาชีวิตสุลต่านที่เป็นหุ้นเชิดร้านค้า รถ และไวนานถูกเผาและคว้านอาหารฝรั่งเศส ส่วนชาวพื้นเมืองที่ถูกเชื้อว่าเข้าข้างฝรั่งเศสก์ถูกฆ่าตาย ประชาชนเรียกร้องสุลต่านที่ถูกต้องกลับคืนสู่บลังก์ ฝรั่งเศสไม่มีทางเลือก ในที่สุดสุลต่านหุ้นเชิดถูกกำจัด และสุลต่านโมัมเมดที่ ๕ ก็กลับคืนสู่โมร็อกโภ ซึ่งได้อเอกสารชต้นปี 1956 ส่วนในคุนิเซียก็ได้อเอกสารชในปีเดียวกันนี้ภายใต้การนำของชาบีบ บูร์กินา

สังกานแอลจีเรีย

ฝรั่งเศสยังไม่ให้อเอกสารชแก่แออลจีเรีย แออลจีเรียเป็นอาณานิคมที่น่องถือดมากที่สุด

ต่อสู้เพื่อต่อต้านการปักครองของฝรั่งเศสและผู้ตั้งหลักแหล่งชาวฝรั่งเศส สองครามใน
แอลจีเรียนำไปสู่การยึดอำนาจในฝรั่งเศส โดยนายพลเดอโกลล์

ส กรรมนองเลือดเกิดในเดือนพฤษจิกายน ค.ศ. 1954 ภายใต้การนำของกลุ่มผู้นำที่มีลักษณะแตกต่างไปจากเนื้อชาติ อันมาส และคนอื่น ๆ พวกราษฎร์ไม่ได้รับการศึกษาดีส่วนใหญ่เป็นทหารที่ถูกฝึกฝนเพื่อกองทัพฝรั่งเศส เกย์เป็นชาวนามาก่อนและเมื่อตอนหนุ่ม ๆ ทำงานในบริษัทในฝรั่งเศส พวกรส่วนใหญ่เกิดหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 พวกราชวิภาคในประเทศฝรั่งเศสแบ่งเป็นหลายกลุ่ม ดังนี้ ใน ค.ศ. 1940 ฝรั่งเศสจึงพยายามแทรกแย่งชิงน้ำอ่าย่างง่ายดาย พวกรส่วนใหญ่มีเวลาสำหรับการต่อสู้โดยการเรียกร้องขอ ห้ามหุดที่ พวกราชต้องการคือการต่อสู้เพื่อเอกสารชื่องแอลจีเรีย เอกราชที่ไม่ใช่ไปที่ละขั้นแต่โดยทันทีทันใดและโดยสมบูรณ์ ในบรรดาบุคคลเหล่านี้คนที่เป็นที่รู้จักดีคือ เบน เบลลา (Ben Bella) ซึ่งต่อมาได้เป็นประธานาธิบดีคนแรกของแอลจีเรียและผู้ซึ่งถูกจำกัดโดยกองทัพใน ค.ศ. 1965 เบน เบลลา เกิดที่เมืองโอรัน (Oran) ในแอลจีเรียตั้งแต่ เขาเคยเข้าร่วมในกองทัพฝรั่งเศสเพื่อต่อสู้กับอิตาลีและได้รับรางวัลในฐานะผู้กล้าหาญ ใน ค.ศ. 1946 เขาย้ายมาแอลจีเรียและได้รับเลือกเข้าใน Municipal Council of Oran ใน ค.ศ. 1950 เขายังได้เป็นสมาชิกของ anti - French Secret Organization เขายังเป็นโภคทรัพย์ที่จะถูกฝรั่งเศสจับได้ กายได้ความสนใจของนักเชอร์แร่แห่งอิมป์เต้ เบลลาและผู้ลี้ภัยการปฏิวัติอื่น ๆ เตรียมแผนการการปฏิวัติ ตั้งพรรคการเมืองชื่อ National Liberation Front

พระคุณได้รับความสนับสนุนทางการเงินจากอียิปต์ โมร็อกโก ตูนิเซีย และสัน-นีกาตอาหรับ ทหารได้รับการฝึกฝนในตูนิเซีย โมร็อกโก อียิปต์ และเยอรมันีตะวันออก ใน ก.ศ. 1956 พากเขาได้รับความสนับสนุนจากประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งถ้าปราศจากความสนับสนุนดังกล่าวแล้วการปฏิวัติอาจไม่ประสบผลสำเร็จ สิ่งสำคัญประการหนึ่งของ NLF ก็คือ การสนับสนุนสวัสดิภาพทางสังคมซึ่งพากเขาระบุตน่าจะตั้งขึ้นในแอลจีเรียเมื่อพากเขามีอำนาจ การปฏิวัติของพากเขามิใช่การต่อสู้เพื่อชัยชนะแห่งอำนาจทางการเมืองเท่านั้น แต่เป็นการปฏิวัติทางเศรษฐกิจและสังคมด้วย

การปฏิรูปด้วยอาวุธของ NLF รุนแรงมากจนกระหั่งรัฐบาลฝรั่งเศสสาธารณรัฐที่ 4 ต้องล้มลง ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากการปั่นหาและจีเรีย ผลักกีอันนายพล เดอโกลล์ ได้อำนาจใน ก.ศ. 1958 นายพลเดอโกลล์ ประกาศแผนเร่งพัฒนาและจีเรียในทุก ๆ ด้าน และประกาศว่าชาวแออลจีเรียทุกคนมีความเท่าเทียมกันหมด ในวันที่ 16 กันยายน ก.ศ. 1959 เขาสัญญาจะให้เอกสารชาติแออลจีเรีย เข้าสู่ทางเดือก 3 ทางแก้แออลจีเรียคือ การรวมกัน เอกราช

โดยสมบูรณ์ หรือเอกสารชื่อความร่วมมือกับฝรั่งเศส อย่างไรก็ตาม คำประกาศของเดอ โกลล์ทำให้พวกโคลองและชาวฝรั่งเศสโดยทั่วไปไม่พอใจและพยายามต่อต้านเดอ โกลล์ โดยจัดตั้งกองกำลังที่รุนแรงทั้งในแอลจีเรียและในฝรั่งเศส มีการต่อสู้กันในแอลจีเรีย ฝรั่งเศส สูญเสียกำลังเงินและผู้คนไปมาก ในที่สุดวันที่ 18 มีนาคม ก.ศ. 1962 ได้มีการเซ็นสัญญา Evian Agreement ยุติการยิงและแอลจีเรียได้รับเอกราชไปในวันที่ 1 กรกฎาคม ก.ศ. 1962²⁵

ลิเบีย

ลิเบียเป็นดินแดนที่กว้างใหญ่แต่มีประชาชนอาศัยอยู่น้อย นี่ประสบการณ์ในหลาย ๆ ด้านที่แตกต่างไปจากดินแดนที่ฝรั่งเศสควบคุมทั้ง 3 แห่ง ดังกล่าวแล้ว ประการแรก การยึดครองของอิตาลีทำให้เสียผู้คนไปมาก และจนกระทั่ง ก.ศ. 1933 การยึดครองจึงจะมั่นคง ประการที่ 2 ชาวอิตาเลียนปักกรองแบบที่ไม่พยายามสร้างชาพื้นเมืองให้เป็นผู้นำแบบตะวันตก (เหมือนมาเก็บของฝรั่งเศส) อิตาเลียนมองลิเบียว่าเป็นแหล่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของอิตาลี ดังนั้น มุสโซลินีจึงมีแผนการยึดที่ดินจากชาวลิเบีย และให้ชาวอิตาเลียนเดินทางไปตั้งหลักแหล่งทำมาหากินบนที่ดินดังกล่าว ใน ก.ศ. 1938 มีชาวนาอิตาเลียน 20,000 คน และในปีต่อไปเพิ่มขึ้นอีก 10,000 คน อย่างไรก็ตาม การปักกรองของอิตาเลียมีลักษณะเหมือนของฝรั่งเศสอย่างหนึ่งคือ อิตาลีปฏิเสธสิทธิทางการเมืองและความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจให้แก่ชาวลิเบีย ประการที่ 3 ขณะที่ในลิเบียไม่มีผู้นำที่มีลักษณะแบบตะวันตกเหมือนในมาเก็บของฝรั่งเศส ดังนั้น จึงไม่มีขบวนการชาตินิยมที่จะลุกขึ้นต่อสู้เพื่อเอกราช แต่แปลกที่ว่าลิเบียกลับถูกเป็นประเทศแรกที่ได้เอกราชในบรรดาประเทศมาเก็บทั้งหลายคือได้ใน ก.ศ. 1951 ความจริงแล้วอิตาเลียนได้ตั้งใจจะสร้างประเทศลิเบีย อิตาเลี้ยงไข่จะรวมทรัพยากรูปแบบนี้ ใช้เรนในกา และเฟซชาน ภายใต้การปกครองเดียว กันโดยให้ชื่อว่า United Kingdom of Libya

ในสหกรณ์โลกครั้งที่ 2 ที่อิตาเลียต่อสู้ร่วมกับเยอรมันนีเพื่อต่อต้านฝรั่งเศส อังกฤษ และอเมริกากลายเป็นผลดีสำหรับลิเบีย ไอดริส เอล เชนุสซี (Idris el Senussi) ผู้นำลิเบีย ได้ให้ความสนับสนุนต่อฝ่ายสัมพันธมิตร อังกฤษสามารถขับกองทัพของอิตาเลือกจากลิเบีย ดังนั้น พอสันสุดสัมภានมีเป็นปัญหาขององค์การสหประชาชาติ และลิเบียรู้สึกอบคุณต่อผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกันของมหาอำนาจ ๆ คือ อังกฤษ ฝรั่งเศส อเมริกา และอิตาลี คณะกรรมการทางการเมืองขององค์การสหประชาชาติจึงยุติปัญหาปี 1949 โดยจะให้เอกราชแก่ลิเบียเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ และในกรณีได้ก็ตามจะไม่เกินวันที่

1 มกราคม ก.ศ. 1952 ส่วนใหญ่เรนในกา ทริปอลิตเนี่ย และเฟซชาน มีอิสระอย่างเต็มที่ในการตัดสินใจใช้ชีวิตตามต้องตนเอง ภายใต้คำแนะนำของกรรมการแห่งองค์กรสหประชาชาติ ดินแดนทั้งสามตกลงรวมกันและก่อตั้งเป็น United Kingdom of Libya ภายใต้การปกครองของไออดริส เอล.เซ นุสเซ

มาเก็บภาษีหลังได้รับเอกสารช

นับตั้งแต่มาเก็บได้รับเอกสารชมีประเด็นสำคัญ 3 ประการที่น่าพิจารณาคือ ประการแรก วัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ ของฝรั่งเศสยังคงอยู่ต่อไป ประการที่สอง ประเทศทั้งหมดกำลังเร่งพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้าพาณิชย์น้ำมันดิบ ประการที่สาม สถาบันการปกครองแบบ矩阵ที่หายไปจากตูนิเชียและลิเบีย

อิทธิพลด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของมหาอำนาจที่เคยปกครองมาเก็บยังคงอยู่ต่อไปอย่างเข้มแข็ง ถึงแม้ว่าภาษาอารบิกจะได้รับการสนับสนุนแต่ภาษาฝรั่งเศสก็ยังคงเหนือกว่า มีครุชากฝรั่งเศสในโรงเรียนประมาณครึ่งเศษและมีชัยมีครึ่งเศษเป็นพัน ๆ คน และหลักสูตรยังเป็นแบบฝรั่งเศส ใน ก.ศ. 1962 ที่ดินจำนวนมากที่อุดมสมบูรณ์ยังคงอยู่ในมือของชาวฝรั่งเศส ในตูนิเชียเข้าของที่ดินชาวฝรั่งเศสผลิตข้าวได้ถึง 40% ในจำนวนข้าวทั้งหมดของตูนิเชีย และผลิตน้ำมันมะกอกอีก 10% และเหลืออุ่นอีก 95% ใน ก.ศ. 1960 มีชาวฝรั่งเศสถึง 200,000 คนในโนร์อกโกล และ 65,000 คนในตูนิเชีย ใน ก.ศ. 1961 ฝรั่งเศสยังเป็นตลาดสินค้าออกสำคัญของมาเก็บ ชาวฝรั่งเศสควบคุมเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ และควบคุมการค้าต่างประเทศด้วย ชาวฝรั่งเศสควบคุมการทำเหมืองแร่ การธนาคาร และการอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น น้ำหอม กระดาษ แก้ว เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในระหว่าง ก.ศ. 1956 และ 1966 ซึ่งมีการคืนพาณิชย์ให้กับมาเก็บจำนวนมากน้อย นับเป็นเหตุการณ์สำคัญอย่างยิ่งทางเศรษฐกิจของแอฟริกาบริเวณนี้และในเวลาสามปีใหม่ และกลายเป็นสิ่งสำคัญมากในเวลาที่เกิดวิกฤตการคล่องสูญเสียระหว่าง ก.ศ. 1960 และ 1964 รัฐบาลแอลจีเรียได้รับรายได้จากการค้าอุตสาหกรรมที่ยังไห้สูดอันเดียวของแอลจีเรีย และน้ำมันซึ่งเป็นสินค้าออกที่มีค่ามากกว่า 150 ล้านปอนด์ ซึ่งมากกว่าครึ่งหนึ่งของสินค้าออกทั้งหมดของแอลจีเรีย

สำหรับลิเบียหลังได้รับเอกสารชได้รับความช่วยเหลือจากอังกฤษและอเมริกาสำหรับการก่อตั้งทางทหาร สินค้าออกมีเพียงหนังสัตว์ น้ำมันมะกอก แต่พอถึง ก.ศ. 1964 ภายหลังจากคืนพาณิชย์ให้กับประเทศจากน้ำมันเพิ่มขึ้นถึง 80 ล้านปอนด์ ปี

1965 สินค้าออกน้ำมันเพิ่มขึ้นถึง 98% ของสินค้าอุตสาหกรรม เศรษฐกิจของลิเบียได้เปลี่ยนไปอย่างใหญ่หลวงนับตั้งแต่ ก.ศ. 1963 การผลิตน้ำมันเพิ่มขึ้นถึง 23,000 บาร์เรลต่อวัน และเพิ่มไปอีกเป็น 1,000,000 บาร์เรลต่อวัน มีบริษัทนำมานากกว่า 20 แห่งภายในประเทศ

ทางด้านการเมืองภายใน การกำจัดสถาบันกษัตริย์ในตุนิเซียและลิเบียเป็นสิ่งที่ควรพิจารณาดังได้กล่าวแล้วว่าการรัฐประหารเดือนกรกฎาคม ก.ศ. 1952 ได้กำจัดกษัตริย์ออกจากอียิปต์ สำหรับในตุนิเซีย กษัตริย์ราชวงศ์ อุสเซนิด (Husseinid) ไม่ได้ช่วยสร้างความเจริญให้แก่ประชาชนทั้งทางสังคมและการเมือง ดังนั้น พวກ Neo-Destourians จึงไม่รีรอในการล้มราชวงศ์และกระทำการล้มในวันที่ 25 กรกฎาคม ก.ศ. 1957 โดยที่กษัตริย์ไม่ได้รับความสงสารหรือเห็นใจจากประชาชนเลย ดังนั้น สาธารณรัฐตุนิเซียจึงเกิดขึ้น

อีก 12 ปีต่อมา สถาบันกษัตริย์ในลิเบียก็ถูกกำจัด ความจริงแล้วสถาบันกษัตริย์ในลิเบียได้รับการพิจารณาว่าเข้มแข็งมาก แต่มีปัจจัย 2 อย่างที่ทำให้เกิดอนุต្រายแก่บลังก์ ประการแรก ลิเบียขาดผู้นำบัญชาณแบบตะวันตกซึ่งจะช่วยจัดให้มีการปกครองระบบประชาธิปไตย แบบรัฐสภา พระเจ้าไอออดริส มีอำนาจมากเกินไป พระองค์มีอำนาจแต่งตั้งและถอนนายกรัฐมนตรี แต่ตั้งข้าหลวงตามจังหวัด และข้าราชการพลเรือนชั้นสูง ประการที่สอง พระเจ้าไอออดริสไม่มีองค์รัชทายาทโดยตรง เม้มว่าพระองค์จะแต่งงานกับญาติของพระองค์ซึ่อ อึนิรา ฟาติมา ใน ก.ศ. 1933 ก็ตาม แต่พระองค์ก็ไม่มีพระโอรส ด้วยเหตุนี้ บัญชาการสืบราชสมบัติจึงทำให้เกิดความยุ่งยาก ในเดือนกันยายน ก.ศ. 1969 ขณะที่ พระองค์อยู่ในอิตาลีเพื่อรักษาสุขภาพ กองทัพจึงเข้ายึดอำนาจได้

ดังนั้นจึงมีเพียงในโมร็อกโกเท่านั้นที่ยังมีสถาบันกษัตริย์ และเมื่อสุดต้านโมฮัมเมดที่ 5 สิ้นพระชนม์ เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ ก.ศ. 1961 โอรักคือพระเจ้าอัซซันที่ 2 จึงครองราชย์ต่อมา สถาบันกษัตริย์ในโมร็อกโกเป็นศูนย์รวมจิตใจประชาชน มีความสัมพันธ์กับความหวังของประชาชนในด้านต่าง ๆ ทั้งวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ และความเป็นชาติ